ISSN 1300-4689

Erciyes

Aylık Fikir Sanat Dergisi

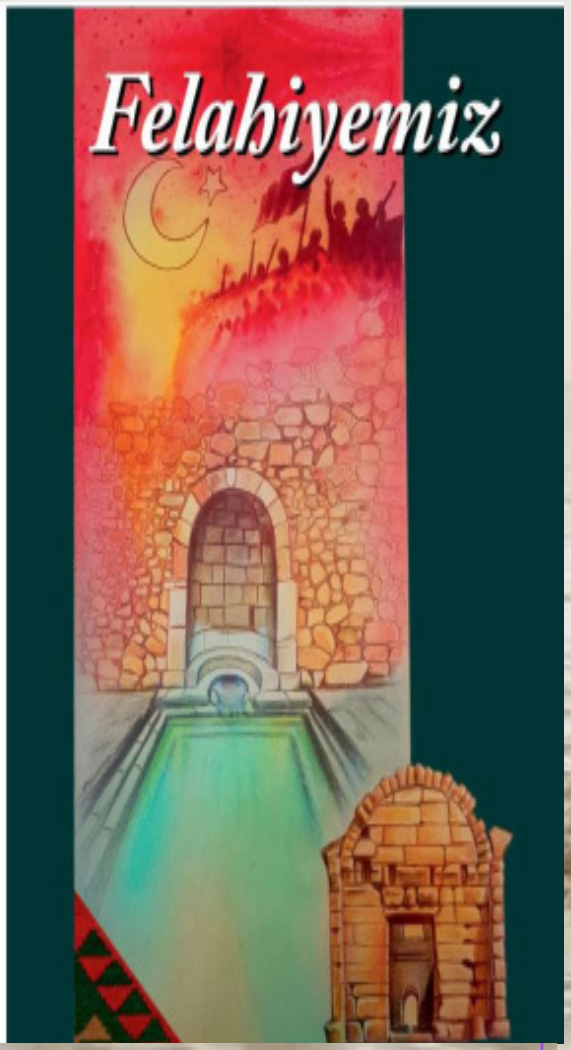

YIL: 44 SAYI: 519 MART 2021

Erciyes

Aylık Fikir ve Sanat Dergisi
(Ulusal Hakemli Dergi)
ISSN: 1300-4689

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü
Âlim GERÇEL
Genel Yayın Müdürü
Ömer BÜYÜKBAŞ
Genel Yayın Danışmanı
Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ
Genel Yayın Yönetmeni
Mehmet BİLGEHAN
Halkla İlişkiler
Mehmet ÇAYIRDAĞ
Yaşar ELDEN
Düzenleyiciler
Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN, Prof. Dr. Remzi KILIÇ
Dr. Ahmet KAYASANDIK, Öğr. Gör. Mehmet BİLGEHAN,

HAKEM HEYETİ
Prof. Dr. Ahmet BURAN (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet CİHAN (İstanbul Medeniyet Üniv.)
Prof. Dr. Önder ÇAĞIRAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Bayram DURBİLMEZ (Hacı Bektaş Veli Üniv.
Prof. Dr. Kemal GÖDE (Süleyman Demirel Üniv. Emekli)
Prof. Dr. İlyas GÖKHAN (Niğde Ömer Halisdemir Üniv.)
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY (Erciyes Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Gürer GÜLSEVİN (Ege Üniv., TDK Bşk.)
Prof. Dr. Abdurrahman GÜZEL (Başkent Üniversitesi)
Prof. Dr. Zekeriya KARADAVUT (Akdeniz Üniversitesi)
Prof. Dr. M. Metin KARAÖRS (Erciyes Üniv. Emekli)
Prof. Dr. Zeki KAYMAZ (Ege Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa KESKİN (Erciyes Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Atabey KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Remzi KILIÇ (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Metin ÖZARSLAN (Hacettepe Üniversitesi)
Prof. Dr. Nevzat ÖZKAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Esma ŞİMŞEK (Fırat Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa TURAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN (Ege Üniversitesi, Emekli)
Prof. Dr. Ali YAKICI (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Osman YILDIZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
(Not: Soyadlarına göre alfabe sırasıyla)

Yazışma Adresi
Erciyes Dergisi, P.K. 218,
38002 KAYSERİ
Telefon – Belgeç: 0 532 725 37 13 -0 352 231 73 03
İdare Yeri S
ahabiye Mahallesi Muhtarlığı
Kalenderhane Sokağı, Nu.: 8
38010 Kocasinan/KAYSERİ
Ağ sayfası: www.erciyesdergisi.com.tr
E-posta: bilgi@erciyesdergisi.com
alimgercel@gmail.com

YIL: 44 ★ SAYI: 519 ★ MART, 2021

İÇİNDEKİLER

SAYFA

Ozantürk'ün "Sarıkamış" Şiiriyle Sarıkamış Harekâtı'na Empatik Bir Yaklaşım (3)
Mehmet BİLGEHAN.....1

Rumdiğin" ve "Felahiye" Adları Ve Bölgenin Özelliği İle Amlam Bağlamı
Kadir ACI.....15

Suriye'de Bayır-Bucak Halkının Kimliği Üzerine Yazılı Kaynaklarda Yer Alan Bilgiler ve "Değerlendirmesi"
İsmet BOZOĞLAN 24

Diriliş Neslinin Amentüsü'nde Öne Çıkan Kavramlar
Sait ÖZER.....29

Tarihi Doğru OKumalıyız
Fahrettin KELEŞTEMUR.....31

Dizgi ve Tasarım
Mehmet BİLGEHAN
Hakan TOPUZOĞLU

www.erciyesdergisi.com.tr

İnternet Sayfasında Yayınlanmaktadır.
İndirme ücretsizdir, satılmaz!

Yazılarınızı
E-posta: mebilgehan@gmail.com

Mehmet BİLGEHAN

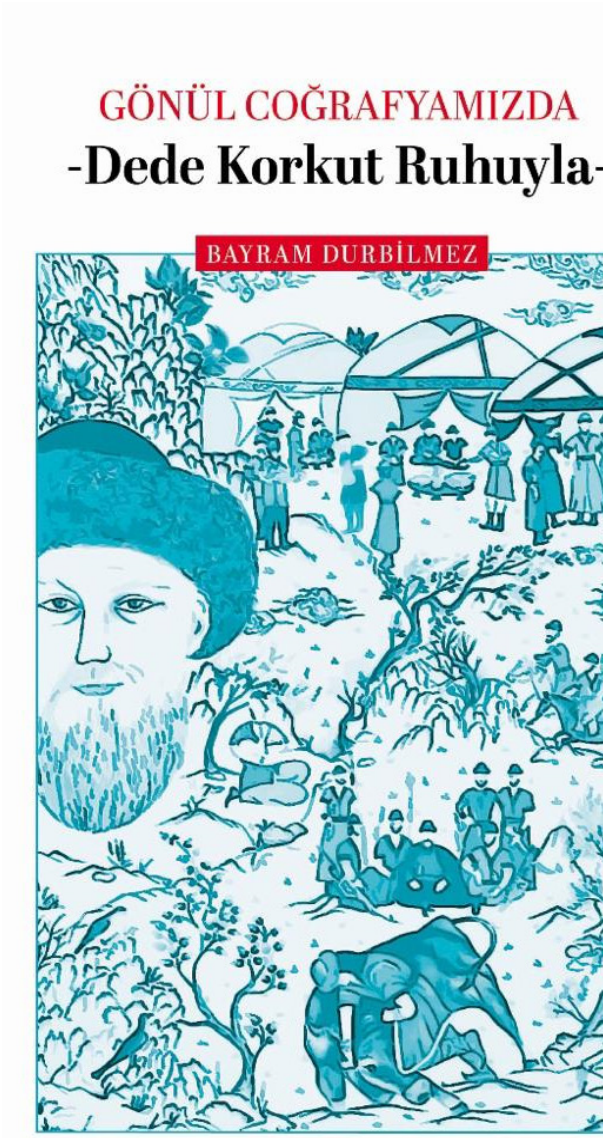

Giriş

Sarıkamış Harekâtı, Türk tarihinin en trajik ve hüzünlü olaylarından biridir. Bunun önemli sebepleri var:

Hava koşulları ve coğrafya, lojistik zorluklar, strateji ve hedef yanlışı, Rus direnişi ve Rus stratejisi, iletişim sorunları, Türk ordusunun yetersiz donanımı: binlerce askerin soğuk, açlık ve hastalık nedeniyle şehit düştüğü bu harekât, milletin hafızasında derin bir yara bırakmış ve edebiyat başta olmak üzere birçok sanat dalında ilham kaynağı olmuştur.

Ozantürk'ün Tarihi Belleğinde ve Vicdanında Sarıkamış

Sarıkamış Harekâtı, Türk milletinin tarihinde unutulmaz bir acının simgesidir. Binlerce Mehmetçiğin, vatan savunması uğruna karla kaplı dağlarda soğuğa, açlığa ve hastalıklara karşı verdiği kahramanca mücadele, tarihin en hüzünlü sahnelerinden birini oluşturmuştur. Harekât, bir yandan ordunun yetersiz donanımı ve stratejik hatalarla şekillenirken diğer yandan doğanın sert koşullarıyla birleşerek felakete dönüşmüştür. Bu trajik olay, yalnızca askeri bir kayıp değil, milletin gönlünde derin bir yara olarak yer etmiştir. Bu tür toplumsal acılar, halkın vicdanında yankılanır ve tarihe, edebiyata, sanata anlamlı bir şekilde yansır.

Türk halkının duygularını dile getirme görevini üstlenen ozanlar, Sarıkamış Harekâtı'nı da ağıt geleneğiyle işleyerek bu acıyı kolektif hafızada canlı tutmuşlardır. Ağıtlar, yalnızca kayıpları hatırlatmakla kalmaz; aynı zamanda halkın duygusal dünyasını bir araya getirerek empatiyle (duygudaşlık) ve sempatik (Davis, 1996:5)bir dayanışma köprüsü kurar. Bu bağlamda ozanlar, toplumun duygudaşlık ihtiyacını karşılayan ve

yaşanan travmayı anlamlandıran birer köşe taşıdır. Sarıkamış gibi büyük felaketler, halk ozanlarını göreve çağırır; onların sesiyle tarihe hüzünle kazınır ve gelecek kuşaklara bir uyarı olarak aktarılır.

Sarıkamış'ta yaşananlar, sadece bir trajedinin öyküsü değil, aynı zamanda fedakârlığın, dayanıklılığın ve millet sevgisinin birer göstergesidir. Ozantürk burada yaratıcı bir fedakarlığın ışığının milletlerin hayatındaki yıkıcı karanlığı yok ettiği düşüncesini bize iletir. (Richard, 2016: 12) Bu olaylar, ozanların dizelerinde dile gelerek duygusal bir köprü inşa eder. Ozanlar, acıyı ve hüznü dile getirirken insanlara yalnız olmadıklarını, bu acının ortak bir kader olduğunu hatırlatır. Ağıtlar aracılığıyla anlatılan hikâyeler, geçmişin ağır yükünü hafifletirken aynı zamanda milletin ruhunda bir dayanışma ruhu uyandırır.

Ozanlık geleneği, toplumun hafızasını canlı tutan, ona ayna tutarak duygusal bir perspektif kazandıran bir misyon üstlenmiştir. Sarıkamış üzerine yazılan ağıtlar, yalnızca tarihsel bir olayın anlatımı değil; milletin duygusal ve ahlaki birikiminin bir ifadesidir. Bu nedenle ozanlar, Sarıkamış'ı sadece tarihin bir parçası olarak değil, aynı zamanda bir insanlık dramı olarak işler. Onların şiirlerinde, hem bu acının derinliği hem de insan ruhunun bu acıyla başa çıkma çabası yankılanır.

Ozantürk'ün Şiirinde Sarıkamış'ın Nine Motifi Üzerinden Anlatımı ve Tarihî Empati

Empati, bir başkasının duygularını tanımayı, bunların olası nedenlerini belirlemeyi ve bir kişinin duygusal deneyimini dışarıdan paylaşmayı ifade eder (Keen, 2007:

Sarıkamış Harekâtı'nın insan ruhunda bıraktığı derin yaralar, yalnızca tarih kitaplarında değil, aynı zamanda halkın dilinde ve yüreğinde yaşamaktadır. Ozantürk, bu trajik olayı bireyin duygusal dünyası üzerinden ele alarak toplumun ortak hafızasını harekete geçiren bir anlatım sunar. Şehit düşen bir ağabeyin anısını taşıyan bir ninenin gözünden yazdığı dizelerde, Sarıkamış'ın acıları, bireysel bir deneyimin evrensel bir anlatıya dönüşmesiyle yürekleri titreten bir derinlik kazanır. Bu tercih, ozanın tarihsel olayları insani bir düzlemde anlatma çabasını ve toplumun vicdanında daha derin bir etki yaratma isteğini gözler önüne serer.

Ozantürk'ün kullandığı "nine" motifi, hem bir neslin acılarını hem de gelecek kuşaklara aktarılan bir mirası temsil eder. Şair, "Gönlüne ince bir sızı düşünce" dizesinde, bireysel hüznü toplumsal hafızaya bağlayan ince bir köprü kurar. Bu ifade, kaybın ağırlığını hissettiren ama aynı zamanda onu zarif bir duyarlılıkla işleyen bir empati

yansımasıdır. Nine, yalnızca geçmişin bir tanığı değil, aynı zamanda halkın sessiz bir öğretmeni olarak karşımıza çıkar. Onun hüznü, Sarıkamış'ın soğuk ve karla kaplı cephelerinden günümüzün sıcak insan ilişkilerine kadar taşınır ve kolektif bir ders haline gelir.

Şairin bu anlatımı, bir ozanın yalnızca duygu yüklü bir ağıt yazarı olmadığını, aynı zamanda topluma yol gösteren bir öğretmen olduğunu da ortaya koyar. Sarıkamış'ın bireysel düzeydeki etkisini bir ninenin hatıraları üzerinden işlemek, tarihsel olayların soğuk gerçekliğini, insani bir sıcaklıkla yoğurma amacını taşır. Nine figürü, olayın yalnızca bir savaş trajedisi değil, aynı zamanda ailelerin, bireylerin ve toplumun vicdanında taşıdığı derin yükü sembolize eder.

Ozantürk'ün bu seçimi, tarihsel olayların yalnızca öğretici bir ders değil, aynı zamanda empati kurmayı teşvik eden bir araç olması gerektiğine işaret eder. İnsan ruhunu ve acıyı yansıtan bu tür anlatımlar, tarihin daha anlamlı bir şekilde içselleştirilmesini sağlar. "Nine" motifiyle birlikte ozanın dizeleri, Sarıkamış'ın bireysel trajedisini toplumsal bir dayanışma çağrısına dönüştürür. Şair, bu yolla, geçmişin acılarını unutturmayı değil, onlardan öğrenmeyi ve daha güçlü bir toplum inşa etmeyi önerir.

Ozanlık geleneği, tarih ile insan arasında kurduğu empati köprüsüyle öne çıkar. Ozantürk'ün Sarıkamış'a yönelik bu duyarlı yaklaşımı, tarihsel olayları kuru bir bilgi olmaktan çıkarıp insani duygularla yoğurur. Nine figürünün hatıralarına yaslanarak kaleme alınan dizeler, tarihle bugünü bir araya getirirken halkın ortak vicdanında yankılanır. Böylece, Sarıkamış'ın bireysel ve toplumsal anlamı, şairin dokunaklı diliyle yeniden yorumlanır ve milletin hafızasında silinmez bir iz bırakır. İşte bu acının bireysel düzeydeki tezahürünü, şehit düşen bir ağabeyi hatırlayan bir ninenin duygularıyla örülü "Gönlüne ince bir sızı düşünce" dörtlüğünde görmek mümkündür.

Ozantürk bu dörtlük, yukarıdaki sebeplerle yaşanan Sarıkamış Harekâtı'nın dramatik sonuçlarını, bireysel bir acı üzerinden ifade eden güçlü bir anlatı sunar. Kardeşini kaybetmiş bir ninenin duyguları, harekâtın sert gerçekliğiyle birleşerek evrensel bir yas ve kayıp duygusunu temsil eder. Dizelerde yer alan imgeler, yalnızca fiziksel bir kaybı değil, aynı zamanda bir milletin yaşadığı manevi travmayı da sembolize eder. Şair, kişisel bir hikâyeyi tarihsel bağlama oturtarak hem bireysel hem de kolektif bir yasın anlatıcısı olur. Sarıkamış Harekâtı'nın şartlarını anlamak, bu dörtlüğün derin anlamını çözümlemek için önemlidir. Osmanlı Ordusu, Rus kuvvetlerini etkisiz hale getirmek ve Doğu Anadolu'da üstünlük sağlamak amacıyla sert kış koşullarında harekete geçmiştir. Ancak donanım eksikliği, zorlu doğa koşulları, plandan sapma ve kararsız, tecrübesiz yönetimle harekâtı büyük bir felakete dönüştürmüştür. Şairin kaleminde hayat bulan bu dörtlük, bir bireyin acısı üzerinden tarihsel bir anlatıya kapı aralar. Harekâtın trajik sonuçları, bireylerin ruhunda birer "ince sızı" bırakmış ve bu acı, onların günlük yaşamlarına bile yön vermiştir.

Ozantürk bunu şiirde kurduğu duygudaşlık iletisiyle güçlendirir ve empati, bireyin bir başkasının duygu ve düşüncelerini anlaması ve bu duyguları paylaşabilmesi olarak tanımlanır (Davis, 1996:7) . Sarıkamış Harekâtı gibi büyük acıların edebi metinler aracılığıyla aktarılması, yalnızca tarihsel bilgi edinmeyi değil, aynı zamanda yaşanan duygusal boyutu da kavramayı mümkün kılar. Dörtlüğün bir ninenin kardeşini hatırladığı bağlamda ele alınması, bireysel acının derinliğini gözler önüne sererken, okuru da bu acıya ortak olmaya davet eder. İlk dizedeki "ince bir sızı" ifadesi, tarihi bir olayla yeni nesiller arasında empati kurmayı kolaylaştıran bir metafor olarak öne çıkar. Okurun kendi yaşamında benzer bir kaybı hatırlamasına ve şairin anlattığı duyguyla bağ kurmasına olanak tanır. Böylece bireysel bir hikâye, evrensel bir duygusal deneyime dönüşür.

Ozantürk'ün Tevriyeli ve cinaslı Anlatımı ve Spiritüel Yolculuk

Ozantürk'ün Sarıkamış Harekâtı'na dair dizelerinde yer verdiği "Kam" ve "düş" imgeleri, yalnızca bir tarihi anlatımı değil, aynı zamanda derin bir metafizik yolculuğu ifade eder. Şair, "yollara düşürdü derin düşünce" dizesinde, hem

kelimenin isim hem de fiil anlamlarını ustalıkla kullanarak, okuyucuyu coğrafyanın fiziksel gerçekliğinden çıkarıp manevi bir yolculuğa davet eder. Düş fiiliyle başlayan bu yolculuk, Türk milletinin kolektif hafızasını harekete geçirerek geçmişle ruhsal bir bağ kurmayı amaçlar. Bu bağlamda Ozantürk, Kam geleneğinin metafiziksel deneyimlerini modern bir şiirsel anlatımla harmanlayarak Sarıkamış'ın acılarını anlamanın ötesine geçip hissettirir.

"Düş" kelimesinin çok katmanlı anlamlarını tevriyeli ve cinaslı bir şekilde kullanması, şairin dildeki ustalığını ve anlatısının derinliğini gösterir. Bu kelime, bir yandan harekâtın geçtiği coğrafyada milletin düştüğü zor durumu ifade ederken, diğer yandan okuyucuyu spiritüel bir yolculuğa çıkarır. Astral seyahat olarak nitelendirilebilecek bu yolculukta, nine figürü bir rehber, bir Kam gibi işlev görür. Nine, geçmişten gelen bilgi ve tecrübeyi yeni nesillere aktaran bir köprü olarak karşımıza çıkar. Bu sembolik anlatımla Ozantürk, Türk milletinin genç kuşaklarına tarih bilincini ruhsal bir bağ kurarak kazandırmayı hedefler.

Ozantürk'ün bu yaklaşımı, okuyucuyu yalnızca tarihsel bir olayın tanığı olmaktan çıkarır ve o olayın manevi boyutlarına şahitlik eden bir yolcuya dönüştürür. "Yollara düşürdü derin düşünce" dizesindeki düş kavramı, yalnızca fiziksel bir hareketi değil, aynı zamanda zihinsel ve ruhsal bir derinleşmeyi ifade eder. Şairin kullandığı bu psikolojik telkin, bireyin ruhunda yankı bulurken, aynı zamanda milletin ortak hafızasında da güçlü bir bağ yaratır. Bu şekilde Ozantürk, Sarıkamış'ı yalnızca tarihsel bir travma değil, aynı zamanda bir ruhsal diriliş ve farkındalık aracı olarak yorumlar. Bu çaba, halkın geçmişten ders çıkararak gelecekte daha güçlü bir ruhsal dayanıklılık geliştirmesine hizmet eder. Dörtlüğün en güçlü imgelerinden biri olan "buzdan heykellere pustu, ağladı" ifadesi, Sarıkamış'ın soğuk kış koşullarında donarak şehit düşen askerleri hatırlatır. Şair, bu görüntüyü somutlaştırarak trajedinin boyutlarını daha hissedilebilir kılar. Bu dize, yalnızca Sarıkamış'ta yaşananları anlatmakla kalmaz, aynı zamanda insanlık tarihinin benzer acılarla dolu olduğunu vurgular. Empati bilimi açısından, somut imgeler okurun zihninde güçlü çağrışımlar yaratarak, hissetme ve anlama süreçlerini derinleştirir. Empati, yalnızca duygusal bir bağ kurmayı değil, aynı zamanda bireylerin yaşanan olayları daha geniş bir bağlamda değerlendirmesini de sağlar. Sarıkamış Harekâtı'nın bir bireyin hayatındaki yansımasını görmek, bu tarihsel trajediyi kişisel bir düzeyde anlamamıza yardımcı olur. Dörtlük, şairin okurla bir köprü kurarak, tarihsel gerçekliği duygusal bir düzleme taşımasına olanak tanır. Bu bağlamda, dörtlük, empati kurma sürecini hem bireysel hem de toplumsal düzeyde etkili bir şekilde destekler.

Ozantürk, dörtlüğünde, Sarıkamış Harekâtı gibi büyük trajedilerle empati kurmayı mümkün kılan bir anlatı sunar. Duygusal imgeler, evrensel bir kayıp duygusu ozanın anlattığı dünyaya çeker ve tarihle duygusal bir bağ kurmasını sağlar. Böylece, dsörtlük, insanlık dramını anlamak için bir araç işlevi görür.

Ozantürk ve Halk Edebiyatı Geleneğine Uygun Koşama Formu ile Sarıkamış

Türk halk edebiyatında koşma ve ağıt gibi nazım türleri, bireylerin duygu ve düşüncelerini düzenli ritim ve uyak düzeniyle ifade eden önemli araçlar olmuştur. Sarıkamış Harekâtı gibi milletin derin acılarla yoğrulmuş tarihi olayları, bu türlerin dokunaklı diliyle aktarılmaya son derece uygundur. Ozantürk, Sarıkamış'ın acı dolu hikâyesini, halk edebiyatı geleneğinin köklü mirasını modern bir anlayışla harmanlayarak dile getirir. Bu yaklaşım, şairin yalnızca bir ozan olarak değil, aynı zamanda halkın duygularını derinden hisseden ve onları yansıtan bir duyarlıkla hareket ettiğini gösterir.

Ozantürk'ün eserinde hece ölçüsü ve uyak düzeni, yalnızca bir teknik tercih değil, aynı zamanda anlatının duygusal etkisini artıran önemli bir unsurdur. Şair, bu düzenli ritmi, Sarıkamış gibi ağır ve trajik bir temayı dengeleyerek sunmanın aracı olarak kullanır. Hece ölçüsüyle sağlanan düzenli ahenk, okuyucunun duygu yoğunluğunu dengelerken, şiirin ana temasını daha etkili bir biçimde aktarır. Bu yöntem, halk edebiyatının geleneksel unsurlarını modern şiir anlayışıyla yeniden yorumlayan Ozantürk'ün estetik anlayışını

ortaya koyar.

Sarıkamış'ta donarak şehit düşen askerlerin ve geride kalan yakınlarının acısını dile getiren bu şiir, ağıt formunu modern bir duyarlılıkla yeniden şekillendirir. Ozantürk, halk edebiyatının köklü ağıt geleneğini sürdürürken, aynı zamanda bireylerin psikolojik ve manevi dünyasına da derinlemesine dokunur. Şair, Sarıkamış Harekâtı'nın trajedisini yalnızca bir tarihsel olay olarak değil, aynı zamanda bir insanlık dramı olarak ele alır. Bu da onun halkın duygularını, özlemlerini ve kayıplarını dile getirme konusundaki ustalığını sergiler.

Ozantürk, Sarıkamış şiirinde bireysel ve toplumsal duygular arasındaki dengeyi kurmayı başarır. Şair, ağıt formunu kullanarak bireylerin kişisel acılarını dile getirirken, aynı zamanda milletin ortak hafızasında bu acıyı diri tutar. Koşma türünün canlı ve etkileyici anlatımıyla birleşen bu ağıt, Sarıkamış Harekâtı'nın unutulmaz trajedisini hem geçmiş kuşaklara hem de gelecek nesillere taşır. Böylece, bireysel hüznün toplumsal bir dayanışma ve farkındalık aracına dönüşmesini sağlar.

Halk edebiyatı geleneği, tarihsel olayların ruhunu yansıtan bir ayna işlevi görürken, modern ozanlar bu geleneği çağdaş duyarlılıklarla zenginleştirir. Ozantürk, bu sentezi ustalıkla gerçekleştiren bir şair olarak, Sarıkamış Harekâtı'nı yalnızca tarih kitaplarının sayfalarından çıkarıp, halkın yüreğine ve bilincine kazımayı başarır. Hece ölçüsü ve uyak düzeninin sağladığı ritimle, bu trajik olayı duygu yüklü bir ağıda dönüştüren şair, Sarıkamış'ı unutulmaz bir insanlık hikâyesi olarak yeniden yorumlar.

Ozantürk'ün Tevriyeli Anlatımı ve Şiirsel Duyarlılık Ustalığı

Ozantürk'ün şiirinde okurun duygu dünyasına dokunan ritim, yalnızca şiirin estetik yönünü güçlendirmekle kalmaz, aynı zamanda kalıcılığını da artırır. İlk üç dizede tekrar eden "düşünce" kelimesi, farklı anlam boyutlarıyla kullanılarak derin bir mana zenginliği yaratır. "Sızı düşünce" ifadesinde kelime, sızının düşmesi anlamıyla bir fiilimsi olarak işlev görürken; ikinci mısrada "derin düşünce" bir sıfat tamlamasının ismi olarak karşımıza çıkar. Bu kelimenin aynı dize içinde farklı bağlamlarda kullanılması, şiirin anlam katmanlarını zenginleştirirken okurda derin bir empati duygusu uyandırır.

Şair, "kara düşünce" ifadesiyle tevriyeli anlatımın zirvesine ulaşır. Burada "kara" kelimesi hem karanlık bir ruh halini hem de fiilimsi yapısıyla "kara düşmek" anlamını taşır. Bu çok yönlü kullanım, dizede bir yandan geçmişin trajik bir olayını yansıtırken diğer yandan okuru derin bir psikolojik yolculuğa çıkarır. Şairin ninesini astral ve spiritüel bir seyahate çıkarışı, bu tevriyeli anlatımla derinleşir. Nine, bu yolculukta bir rehber ve geçmişle bağ kuran bir figür olarak okuyucunun zihninde canlanır.

"Kara düşünce" ifadesi, aynı zamanda sıfat tamlaması yapısıyla bir isim gibi kullanılarak cümle içinde yeni anlam katmanları oluşturur. Şairin bu anlatım tekniği, okuyucuyu sadece tarihsel bir olayın tanığı yapmaz; aynı zamanda o olayın ruhsal ve duygusal boyutlarını da deneyimlemesine olanak sağlar. Redif ve kafiye düzeniyle desteklenen bu ifade, şiirde türkü ezgilerini anımsatan bir ahenk yaratarak hem geçmişe bir ağıt hem de geleceğe bir mesaj olarak yankılanır.

Ozantürk'ün şiirinde, dil ve anlam ilişkisi kusursuz bir dengeyle bir araya gelir. Kelimelerin çok anlamlılığı, şiirin duygu yoğunluğunu artırırken, aynı zamanda ritmik bir bütünlük sağlar. Şair, halk edebiyatının redif ve kafiye gibi geleneksel unsurlarını modern bir yaklaşımla yeniden yorumlar. Bu yaklaşım, şiirin yalnızca duyulmasını değil, aynı zamanda hissedilmesini de mümkün kılar. Okuyucu, bu dizelerde Sarıkamış Harekâtı'nın trajedisini kendi duygu dünyasında yeniden yaşar.

Şiirin türkü formunu anımsatan ahengi, okuyucuyu Sarıkamış'ın soğuk ve zorlu coğrafyasına taşır. Bu ahenk, sadece melodik bir ritim değil, aynı zamanda ruhsal bir titreşimdir. Okuyucu, redif ve kafiyenin oluşturduğu ezgisel yapı sayesinde Sarıkamış şehitlerinin sesini duyar gibi olur. Ozantürk, bu ezgisel yapıyla hem bireysel hem de kolektif bir hafıza inşa eder.

Ozantürk'ün şiirsel dili, yalnızca bir anlatı değil, aynı zamanda bir davettir. Bu davet,

okuyucuyu tarihsel bir olayı anlamaktan öte, o olayın içinde bir yolculuğa çıkarır. Şairin ninesini temsil eden figür, bu yolculukta okura rehberlik eder. Astral ve spiritüel unsurlar, şiirin anlam derinliğini artırırken, aynı zamanda milletin geçmişiyle manevi bir bağ kurmasını sağlar. Böylece, Ozantürk'ün şiiri, yalnızca bir edebi eser değil, aynı zamanda bir ruhsal deneyim olarak da okurun hafızasında yer eder.

Ozantürk'ün Şiirinde Kuyumcu Hassasiyeti ve Dil İşçiliği

Ozantürk'ün Sarıkamış'ı konu edinen şiirinde, kelimelerin taşıdığı anlam zenginliği ve bunların ustalıkla bir araya getirilmesi, adeta bir kuyumcu hassasiyetiyle işlenmiş bir sanat eseri gibi dikkat çeker. "Sızı," "derin," ve "kara" kelimelerinin farklı bağlamlardaki kullanımları, dilin çok katmanlı yapısını ortaya koyarken, aynı zamanda okurun duygu dünyasında yoğun bir etki yaratır. Bu kelimeler, hem bireysel bir acının hem de toplumsal bir travmanın tezahürünü yansıtarak, şiirin anlam derinliğini artırır. Bu bağlamda Ozantürk, Sarıkamış Harekâtı'nın trajedisini dile getirirken, aynı zamanda okuyucuyu duygu ve düşünce düzeyinde bir yolculuğa çıkarır.

"Sızı düşünce" ifadesi, fiziksel bir ağrı ile ruhsal bir acıyı aynı potada eriten bir tevriye örneğidir. Bu ifade, hem somut hem de soyut anlamlarla okuyucunun zihninde geniş bir çağrışım alanı yaratır. Şairin bu kelimeyi seçimi, okuru sadece bir anlatıyı dinleyen bir tanık olmaktan çıkarıp, acıyı ve hüznü derinden hisseden bir özne hâline getirir. "Derin düşünce" ve "kara düşünce" ifadelerinde ise bu anlam zenginliği daha da belirginleşir. "Derin" kelimesi, yoğun bir ruh hâlini ve içsel karmaşıklığı temsil ederken; "kara," hem karamsarlık hem de karanlık bir düşünceyi sembolize eder. Şairin bu kelimeleri ustalıkla işleyişi, şiirin dil ve anlam düzleminde bir şaheser olarak değerlendirilmesini sağlar.

Ozantürk'ün şiirinde dil işçiliği, yalnızca kelimelerin anlamıyla sınırlı kalmaz; aynı zamanda ses ve ritim unsurlarıyla da desteklenir. "Sızı," "derin," ve "kara" kelimeleri, cinaslı ve tevriyeli anlatımlarıyla hem anlam hem de ses açısından bir bütünlük oluşturur. Bu şekilde, Sarıkamış Ovası'nda yaşanan trajedi, sadece anlatılan bir olay değil, aynı zamanda hissedilen bir deneyim hâline gelir. Şiirin ritmik yapısı ve kelimeler arasındaki uyum, okuyucunun duygusal bağ kurmasını kolaylaştırırken, aynı zamanda geleneksel halk edebiyatı unsurlarını modern bir biçimde yorumla.

Şairin, Sarıkamış Ovası'nda geçen bu acıyı dile getirirken kullandığı dil, aynı zamanda bir "Bozlak" gibi titreşen bir ses evreni yaratır. Halk edebiyatında önemli bir yere sahip olan bozlak türü, acı ve hüznün yoğun biçimde işlendiği eserler arasında yer alır. Ozantürk, bu şiirinde bozlak ezgisini andıran bir ritim ve ahenk yaratarak, şiiri sadece bir okuma deneyimi değil, aynı zamanda bir dinleme ve hissetme deneyimi hâline getirir. Bu yaklaşım, okuru, Sarıkamış Ovası'nda yaşanan trajediyi adeta o anın içinde hissetmeye davet eder.

Son dizede "ağladı" kelimesiyle gelen farklı bir uyak, şiirin dramatik zirvesini oluşturur. Bu kelime, şiirin bütününde işlenen duygusal yoğunluğu zirveye taşırken, aynı zamanda halk edebiyatının geleneksel kafiye düzenini modern bir duyarlılıkla birleştirir. Bu noktada, şairin dil kullanımı bir kuyumcunun hassasiyetine benzetilebilir. Kelimeler, hem anlam hem de ses açısından bir kuyumcu titizliğiyle seçilmiş ve işlenmiştir. Böylece, Ozantürk'ün şiiri, Sarıkamış Ovası'nda gerçekleşen astral ve spiritüel bir seyahati okuyucunun zihninde ve ruhunda yankılanan bir "Bozlak" gibi titreten eşsiz bir sanat eseri hâline gelir.

Toplumsal Trajedinin Lirik Unsurlar Yansıması

Şiir, bireysel duyguların toplumsal olaylarla bütünleştiği bir ifade alanı olarak edebiyat tarihinin çeşitli dönemlerinde farklı türlerle öne çıkmıştır. Bu türlerden biri olan koşmalar, hem bireysel duyguları hem de toplumsal trajedileri dile getirme kapasitesiyle dikkat çeker. Lirik özelliklere sahip koşmalar, çoğu zaman bireysel bir acıyı toplumsal bir boyuta taşır ve okuyucuları derin bir empati duygusuna sürükler. Özellikle Sarıkamış Harekâtı gibi tarihsel olaylarla ilintili olan koşmalar, hem tarihin trajik boyutlarını hem

de bu olayların bireylerde uyandırdığı çalkantılı duygu durumlarını özgün bir dille ifade eder.

Lirik özelliklerin en belirgin unsurlarından biri, şiirin bireysel bir duygu durumunu çarpıcı imgelerle sunabilme yeteneğidir. Koşmalarda bu lirik ton, çoğu zaman bireyin yaşadığı sevgi, özlem veya acı gibi evrensel hislerin öne çıkarılmasıyla gerçekleşir. Sarıkamış Harekâtı'ın bıraktığı derin toplumsal yaraları dile getiren koşmalar, bu anlamda bireysel acıyı toplumsal bir çerçeveye oturtarak okuyucuların olayı daha kapsamlı bir şekilde anlamlandırmasını sağlar. «Buzdan heykellere pustu, ağladı» gibi dizeler, harekât sırasında donarak şehit düşen askerlerin trajedisini somut bir imgeyle betimleyerek lirik etkisini doruğa ulaştırır.

Hece ölçüsü, kafiye zenginliği ve redif kullanımı gibi şiirin yapısal unsurları, bu lirik etkiyi destekleyen önemli öğeler olarak öne çıkar. Koşmanın belirli bir ritim ve ahenk çerçevesinde ilerlemesi, okuyucunun duygu yoğunluğuna daha kolay kapılmasını sağlar. Bu yapısal unsurlar, bireysel bir acıyı toplumsal bir trajediyle birleştirirken, okuyucuya özgün bir empati ve duygudaşlık deneyimi sunar. Bu özellikler sayesinde koşmalar, sadece bireysel bir ifade aracı olmaktan öteye geçerek toplumsal belleğin inşa sürecinde de önemli bir rol oynar.

Sarıkamış Harekâtı'ı konu alan koşmaların bir diğer dikkat çekici yönü, şahsi bir acıyı kolektif bir anlatıma dönüştürebilmesidir. Bu koşmalar, trajediyi yalın bir dille ifade ederek her okuyucunun şiire ve onun anlattığı hikâyeye bir parça katılmasını mümkün kılar. "Buzdan heykeller" gibi imgeler, bu trajediyi herkesin zihninde canlandırılabilir bir hale getirerek ortak bir duygusal payda oluşturur. Bu bağlamda, koşmalar sadece bireysel bir anlatı aracı değil, aynı zamanda toplumsal trajedilerin kaydedildiği bir edebi arşiv niteliği de taşır.

Son olarak, koşmaların şiirsel dili ve lirik özellikleri, tarihsel olayların birey üzerindeki etkisini edebiyat yoluyla ölümsüzleştirir. Sarıkamış Harekâtı'nın trajik boyutlarını dile getiren bu türdeki koşmalar, tarihsel bir bilincin oluşmasına da katkı sağlar. Bu nedenle, lirik özelliklerin şiire kazandırdığı duygu yoğunluğu, koşmaların bireysel ve toplumsal boyutlarını daha etkili bir şekilde yansıtmasına olanak tanır. Bu giriş bölümü, koşmaların lirik yapısını ve toplumsal belleğindeki yerini daha derinlemesine incelemek için bir temel oluşturur.

Lirik Unsurlar ve İmgelerin Derinliği

Türk edebiyatının zengin imgelerle bezeli şiir geleneği, bireysel ve toplumsal duyguları derin bir empatiyle ifade etme yeteneğiyle dikkat çeker. Ozantürk, koşma türünün yapı taşlarını modern duyarlılıkla harmanlayarak tarihsel bir trajediyi edebi bir şahesere dönüştürür. Şairin kullandığı imgeler, bireysel acının evrensel bir anlatıma taşındığı etkileyici bir şiir dünyası sunar. Üçüncü dörtlükteki imgeler, okuyucunun sadece zihinsel değil, duygusal bir bağ kurmasını sağlayan, oldukça dikkat çekici metaforik anlatımlardır.

Dörtlüğün ilk dizesi, "Gönlüne ince bir sızı düşünce," metaforik bir imge olarak ruhsal acının derinliğini tasvir eder. Bu ifade, fiziksel bir acıdan ziyade insan ruhunda yankılanan, duyumsal ve kalıcı bir acıyı yansıtır. "İnce bir sızı," okuyucunun kişisel deneyimlerinden tanıdığı, fakat kelimelerle ifade edilmesi güç bir duygu halini somutlaştırır. Bu imge, bireyin ruhsal dünyasındaki çatışmayı toplumsal bir bağlamda yeniden şekillendirir.

İkinci dize, «Yollara düşürdü derin düşünce,» bireyin zihinsel bir karmaşayı fiziksel bir hareketle ilişkilendirir. Bu dizede, düşüncelerin yalnızca zihinsel düzeyde değil, eylemsel olarak da bir harekete sebep olduğu vurgulanır. «Derin düşünce» ifadesi, Sarıkamış gibi tarihsel bir trajedinin bireyde yarattığı sarsıntıyı ve onun kaçınılmaz bir şekilde dışa vurumunu simgeler. Bu imge, trajedinin birey üzerinde bıraktığı etkilerin zaman ve mekânla sınırlandırılamayacağını ortaya koyar.

Üçüncü dize, «Bitkince yürürken kara düşünce,» insanın trajedi karşısındaki tükenmişlik ve çaresizlik halini anlatır. Burada, «bitkince yürümek» metaforu, fiziksel bir yorgunlukla sınırlı olmayıp ruhsal bir çöküşün de göstergesidir. Bu ifade, Sarıkamış Harekâtı'nda askerlerin fiziksel ve psikolojik dayanıklılıklarının nasıl sınandığını akla getirir. Aynı zamanda "kara düşünce," harekâtın

karanlık ve acı dolu atmosferini güçlü bir şekilde betimler.

Son dize, "Buzdan heykellere pustu, ağladı," trajik bir imgenin doruk noktasıdır. "Buzdan heykeller," harekât sırasında donarak şehit düşen askerlerin somut bir temsilidir. Bu imge, Sarıkamış Harekâtı'nın dramatik boyutlarını insanileştirerek tarihsel bir olayın bireysel bir trajedi olarak algılanmasını sağlar. "Pustu, ağladı" ifadesi ise hem fiziksel hem de duygusal bir teslimiyet ve yas halini ifade eder. Burada, insan ve doğa arasındaki mücadele trajik bir sonla buluşurken, şair bu anı kolektif bir hafızaya kazır.

Ozantürk'ün bu dörtlükte yarattığı imgeler, sadece bireysel bir acıyı değil, aynı zamanda kolektif bir trajediyi de betimleyen çok katmanlı bir anlatı sunar. Şair, koşma nazım türünün geleneksel yapısını kullanırken, lirik imgeler ve güçlü bir empati duygusuyla geçmişi bugüne taşır. Bu yönüyle şiir, yalnızca bir edebi eser olarak değil, aynı zamanda tarihsel bir anıt olarak değerlendirilebilir.Ozantürk'ün üçüncü dörtlüğünde yaratmak istediği derinliği daha ayrıntılı bir şekilde incelemekte yarar var:

3. Dörtlük

Gönlüne ince bir sızı düşünce
Yollara düşürdü derin düşünce
Bitkince yürürken kara düşünce
Buzdan heykellere pustu, ağladı… (Durbilmez, 2021:114)

1. "Gönlüne ince bir sızı düşünce"

Ozantürk dörtlükte, "İnce bir sızı" ifadesi, acının yoğunluğu ile birlikte aynı zamanda, derinliğini ve sürekliliğine, Sarıkamış'ta şehit düşen binlerce askerin geride bıraktığı ailelerin yaşadığı duygusal travmaya ve milletin genel hüznüne bir göndermedir. Ozantürk burada "bireysel acıyı", "kolektif bir hüzn"e dönüştürür. Birden bire gelen yoğun bir duygu değil, zamanla içe işleyen ve sürekli varlığını hissettiren bir niteliÜE SAHİP duyguyu "İnce bir sızı" ifadesi ile anlatır. Ozantürk'ün nine motifi ile oluşturduğu "ortak duygusal alan", bir başkasının acısını anlamayı kolaylaştırır ve empatiyi derinleştirir. "İnce" sıfatı, acının incelikle işlenmiş, hassas ve dikkatle hissedilen bir duygu olduğunu ima eder. "İnce bir sızı", herkesin hayatında bir şekilde deneyimlediği kayıp ve özlem duygularını çağrıştırır. "İnce bir sızı" ifadesi, acının yoğunluğunu değil, onun ruhsal derinliğini ve kalıcılığını işaret ederken, empati kurmayı kolaylaştırır. Ozantürk aynı zamanda "ince bir sızı," sıfat tamlamasıyla bir "yara metaforu" oluşturur. Yara metaforik imgesi Türk milletinin gönlündeki kalıcı acıyı temsil eder. Metafor "yara" gibi daha güçlü bir yakınlık ilişkisi ve imgesiyle bir şeyin başka ama daha güçlü bir imgeye benzetilerek anlatılmasıyla anlam derinliği yaratır. Burada "sızı", doğrudan fiziksel bir yarayı değil, duygusal zaman içerisinde kapanmayacak bir yarayı ifade eder. "İnce" sıfatı acının hemen fark edilmeyeceğini, ama derinleşerek süreklilik kazanan bir tür sızıntı etkisi yarattığını ifade eder. "Sızı " yaranın yol açtığı, genellikle sürekli ya da uzun süreli bir rahatsızlık olarak karşımıza çıkar. Yara, bir süre iyileşmeye çalışsa da bazen tam olarak kapanmaz ve iz bırakır. Dolayısıyla, bu metafor, acının sadece anlık değil, kalıcı ve iz bırakıcı olduğunu da anlatır. Gerçekte yara. "gönül yarası"dır ve tehlikelidir: "ince" sıfatı "ince hastalığı" verem gibi travmatik bir hastalığa gönderme vardır. Bu metafor, gözlemlenen fiziksel acı ile içsel duygusal acıyı paralel olarak bağdaştırır. Duygusal acı genellikle somut bir nesneyle ifade edilemez, ancak burada sızı kelimesiyle bir beden parçasının, bir organın ya da daha geniş bir anlamda insanın gölünü ve ruhunun zarar görmüş olduğu imâ edilir. Türkçede "ince hastalık" ifadesiyle adlandırılan verem hastalığını da çağrıştırdığından duygusal travmanın boyutunu anlatan güçlü bir metafordur.

Teşhis (Kişileştirme): "Gönlene ince bir sızı düşünce" ifadesiyle soyut bir duygu somutlaştırılmıştır. Burada insan gönlü, insan gibi düşünülür ve teşhis edilir. Bu "sızı" soyuttur fiziksel olmayan, ancak insan ruhunda hissedilen bir haldir. "Düşmek" fiili, sızıyı, insanın bilinçli bir şekilde hissetmesi gereken bir duygu haline getirir. Kişileştirme "gönül" ile ilişkilendirerek, soyut bir duygu olan sızıyı, somut bir izlenim haline getirir. Gönül, bir insanın iç dünyasını temsil eder ve burada duygusal bir sızı, gönle "düşen" bir

duygu olarak betimlenir. Gönüle düşmek, kişinin içsel dünyasında etkiler yaratacak kadar güçlü bir duygu durumu oluşturan bir hali ifade eder. Bu kullanımla, soyut bir duygunun doğrudan bir varlığa (gönüle) nüfuz etmesi, acının insan ruhunda derin izler bırakmasını simgeler. Teşhis ya da kişileştirme sanatının kullanımı, şiire dramatik bir yoğunluk katar. Burada, yalnızca bir duygu aktarılmakla kalmaz, aynı zamanda o duygunun insan hayatındaki etkisi vurgulanır. Gönüle düşen bir sızı, sadece geçici bir acıyı değil, uzun süreli, derin bir duygusal sarsıntıyı ifade eder. Bu sayede, bir soyut duygu, fiziksel bir etkileyicilik kazanarak, okuyucunun anlaması ve duygusal olarak bağ kurması daha kolay hale gelir.

Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması): "Gönül" ifadesi, doğrudan insanın ruhsal ya da duygusal yönünü temsil eder. Gönül üzerinden insanın bütünü kastedilmiş olabilir. Bu sanat, duygusal yoğunluğu artırır. Burada, gönül kelimesi, insanların hissettikleri tüm içsel durumları kapsayan bir anlam taşıyan bir mecaz olarak kullanılır. Bu anlamda gönül, insanın içsel duygularını, düşüncelerini, arzu ve isteklerini bir arada anlatan bir simgeye dönüşür. Bu ilişki metonimi bütüne aktarılması ile. aslında bedensel bir organ (kalp) anlamına gelmektedir, fakat burada bir duygu merkezi olarak genişletilir. Gönül, bir insanın ruh hali, duygusal durumu ya da kalbinin izlediği yön anlamına gelir. Bu, doğrudan kalp yerine insanın tüm ruhsal yapısını simgeler. Dolayısıyla burada, bir kelimenin kısıtlı anlamından daha geniş bir anlam çıkarılır ve yeni bir mecazi kullanım yaratılır. "Gönül" kelimesi de burada, insanın tüm ruhsal ve duygusal yönlerini ifade eden güçlü bir mecaz olarak işlev görür.

İstiare (Eğretileme): "İnce bir sızı," ruhsal bir sıkıntının sembolü olarak kullanılmıştır. Bu soyut bir durumun somut bir benzetmeyle ifade edilmesidir. Bu bir kapalı istiare örneğidir, asıl sızıyı yaratan "yara" kapalı olarak hissettirilmiştir. Bunun sebebi, fiziksel bir yaradan çok, bir duygunun acısını, derinliğini yara imgesi ile anlatöa aöacı vardır.

Telmih (Hatırlatma): Dizede "ince bir sızı" ifadesi, Sarıkamış ya da başka bir trajik olay gibi acı dolu tarihî bir hadiseye örtük bir gönderme hatırlatmayla telmih edilir. Ozantürk, bu dizede edebi sanatları kullanarak belirli bir tarihsel olayın acılarını daha derin bir şekilde hissettirmeyi hedeflemiştir.

Ozantürk, nine motifinin şahsından hareketle bireysel acıyı toplumsal bir boyutta değerlendirir. Ozantürk, bu dize aracılığıyla acıyı hem bireysel hem de toplumsal bir düzeyde hissedilebilir kılarak empatik bir bağ kurar. Edebi sanatları, özellikle

kişileştirme, eğretileme ve telmih gibi sanatları kullanarak, okuyucuyu sadece bir duyguya tanık olmanın ötesine geçirir ve onu o duyguyu bizzat yaşama noktasına getirir.

2. "Yollara düşürdü derin düşünce"

Bu dizedeki "yollara düşmek," hem Sarıkamış bağlamında askerlerin karlı dağlarda çıktığı ölümcül yürüyüşe hem de ozanın bizi çıkartmak istediği astral ve spritüel seyahate işaret eder. "Derin düşünce," kayıpların ve bu harekâtın anlamının sorgulanmasıyla ilgili bir tarihi muhasebedir.

Bu yollar, Sarıkamış'ta donarak hayatını kaybeden askerlerin yürüdüğü yollardır. "yollara düşmek" ve "derin düşünce" kelime öbekleri bu amaçla karla kaplı yol imgesiyle ruhumuzu sarar ve "derin düşünce," içinden çıkılması zor bir zihinsel durumu ifade eder. Ninenin şahsında Türk milletin içsel bir sorgulamaya, manevi bir yolculuğa ya da çözüm aramak için bir harekete geçtiğini ifade eder.

Teşhis (Kişileştirme): "Derin düşünce," bir insan gibi düşünülüp teşhis edilerek "bir özne" haline getirilmiştir. "Derin düşünce" soyut bir kavram olmaktan çıkıp bir varlık gibi yollara düşer ve bu harekâtı sorgulamayı hedefler. "Derin düşünce"nin bir insan gibi hareket ettirilmesi ve bireyi "yollara düşüren" bir özne haline getirilmesi, tam anlamıyla teşhis (kişileştirme) sanatının bir örneğidir. "Derin düşünce"yi bir insan gibi şaman, kam gibi ruhî temayüllerini öne çıkarır ve onu astral seyahate çıkarır.

Mecaz: "Yollara düşmek manevi astral bir seyahati, bir çileyi simgeler. "Yollara düşmek" ifadesi de burada mecaz ile bir yolculuk ya da seyahati ifade etmekten ziyade, daha derin bir anlam taşır. Bu ifade, yalnızca fiziksel bir hareketi değil, aynı zamanda manevi bir yolculuğu, bir çileyi simgeler. Amaç harekâta katılan askerlerin çektiği çileyle duygudaşlık (empati) ilişkisi kurmaktır.

"Yol", soyut bir manevi yolculuk simgeler. İçsel bir çözüm arayışı, psikolojik bir mücadele veya manevi bir büyüme sürecinde geçirilen zamanı ifade eder. Yolda yaşanan çile, acı verici bir süreçtir; ancak bu süreç, insanın duygudaşlık ile kazanacağı tarihî muhasebe ve manevi gelişimi sağlayacaktır. Dolayısıyla mecaz anlamda "yollara düşmek," bir tür içsel dönüşümün, acının ve zorlukların aşılması sürecini simgeler. "Yollara düşmek" ifadesi, soyut bir kavram olan içsel değişimi daha somut bir hale getiren bir mecazdır.

İstiare (Eğretileme): "Derin düşünce," zihinsel yoğunluğu ve acıyı temsil eden bir istiaredir. Bu ifade, soyut düşüncenin, birey üzerinde somut bir etkisi olduğu izlenimini verir. "Derin düşünce" ifadesi de doğrudan zihinsel yoğunluğu ya da acıyı temsil etmek yerine, daha derin bir anlam taşıyan bir kavramın somutlaştırılmasını sağlar.

Telmih (Hatırlatma): Dize, tarihî bir olay ya da zorlu bir mücadeleye dolaylı bir gönderme yapar. Sarıkamış Harekâtı bağlamında, askerlerin soğuk ve zorlu şartlarda harekete geçişi veya geride kalanların içsel acıları telmih yoluyla hissettirilir. Sarıkamış Harekâtı, 1914-1915 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu'nun Ruslarla yaptığı bir mücadelede, askerlerin soğuk, karlı ve zorlu koşullar altında büyük kayıplar vermesiyle tanınır Burada, telmih, doğrudan Sarıkamış'ı anlatmadan, dizedeki duygusal yoğunlukla bu tarihin izlerini bırakır. "İnce bir sızı" gibi ifadeler, yaşanan acıların ve kayıpların hâlâ derinlerde bir yerlerde hissedildiğini ima eder. Burada, Sarıkamış Harekâtı ve o dönemin travması, dolaylı bir biçimde hatırlatılmaktadır.

Tenasüp (Uygunluk): Dizede "yollara düşmek" ve "derin düşünce" bir anlamda derin düşünceye düşmek, dalmak anlamında anlam bakımından paralellik hissettirir.

3. "Bitkince yürürken kara düşünce"

"Bitkince yürürken kara düşünce" dizesinde "kara düşünce" ifadesi hem bir sıfat tamlaması (kara düşünce: karanlık, kasvetli düşünce) hem de fiilimsi yapısı (kara düş- ünce) olarak algılanabilir. Bu çifte anlamdan hareketle, burada "tevriye" sanatı kullanılmış olabilir. Sıfat tamlaması ile "kara düşünce", kişinin zihnini kaplayan melankolik fikirler olarak anlaşılabilir. Fiilimsi yapı ile "kara düş-ünce", kara düşmek, düşüp ölümün karamlığı ile kucaklaşmayı çağtıştırıyor. Sarıkamış Harekâtı'nın bağlamında "kara düşünce" soluğu kesilen bedenlerin kara düşmesi de ifade

edilerek,birden fazla mana ile asıl maksat tevriye sanatını düşündürmektedir. Sıfat Tamlaması (Kara Düşünce): Yorgunluk, açlık ve soğuk içinde yürüyen askerlerin zihinsel durumu, nine motifi ile olayı hatırlayan okuyucuların içine düştükleri duygudaşlıkla olanlarıa farkındalıkları, umutsuzluk, korku ve ölüm düşüncelerinin karanlık birer gölge gibi zihinlerine çöktüğü hissini taşır. Fiilimsi Yapı (Kara Düş-ünce), Askerlerin bitap düşüp, soğuğun ve açlığın etkisiyle karlara kapaklanarak hayatlarını kaybetmelerini somutlar. Bu, Sarıkamış Harekâtı'nın trajik fiziksel gerçekliğini ifade eder. Bu farklı anlamları ikisi de kastedilmiş ancak asıl olarak, ölüme götüren bir yolculuk sonundaki ölüm imgesel olarak hissettirilmiş.

"Kara" kelimesi hem zirvedeki kaya zamini hem de zeminin üzerindeki karı hatırlatarak hem tevriye hem de burada hem zemini (kar) hem de tevriye yanı sıra mecaz-ı mürsel ile zenginleştirilmiş. Ayrıca, ölümün "kara düşmek" olarak anlatılması, halk dilindeki bir söylemi yansıtarak, trajediyi İrsal-i mesel ile dokunaklı kılmıştır. Bu bağlamda, dize sadece bireysel bir ölüm sahnesini değil, Sarıkamış'ta yaşanan toplu kaybın hem fiziki hem de psikolojik bir özetini sunar. "Bitkince yürümek" fiili ise hem askerin yorgunluğunu hem de bir ulusun kahreden yazgısını taşır. "Bitkince," yorgunluk ve tükenmişlik hissini ifade eder. Askerlerin soğuk, açlık ve tükenmişlikle nasıl mücadele ettiğini yansıtır. "Kara düşünce" ise, ölüm korkusunu ve çaresizliği betimler. Sarıkamış'ın zorlu şartları, askerlerin fiziksel ve zihinsel sınırlarını aşan bir yük getirmiştir.

"Kara düşünce," hem zihinsel karamsarlığı hem de ölümün yaklaşan karanlığını temsil eder. Askerlerin yaşadığı trajediyi ruhsal boyutuyla ele alan bir metafor olarak okunabilir. "Kara düş", rüya görüşmeyen ölüme dalmak, hem de karın bedeni örterek zemin üzerinde bir mezar oluşturmasını da imgelemekte ve anlatıya bir devinim kazandırarak eylem gözler önüne film şeridi gibi getirilmektedir.

Teşhis (Kişileştirme): "Kara düşünce," bitkince yürüyen bir insan gibi düşünülerek kendisine bensetilen kullanılmadığı için burada bir istiare ve kişileştirme söz konusudur. "kara düşünce" insan gibi düşünülmüş ve yürüyen kişiye eşlik eden bir varlık gibi tasvir edilmiştir. "Kara düşünce" bir insan gibi adım atar, bireyin yolculuğuna eşlik eder, bu da okurun, nine karakteri vasıtasıyla Türk milletinin ölüme uyuyan, kara düşe dalan Türk askerinin ruh halini ve içsel çatışmalarını daha derinden anlamasını sağlar.

Bitkince yürümek, fiziksel bir tükenmişliği de aşarak, bir insanın ruhsal olarak da tükenmiş ve çaresiz bir durumda olduğunu anlatır. Bitkilerin hareket edemeyen, ancak çevrelerinden etkilenen varlıklar olarak düşünüldüğünde, bu ifade, kişinin ruhsal bir durumu için de önemli bir mecaz anlam taşır. Yorgunluk artık sadece kasların zayıflamasıyla sınırlı değildir; aynı zamanda düşüncelerin, duyguların ve umutların tükenmesiyle birlikte ruhsal bir çöküş de vurgulanır. "Bitkince yürümek," hem fiziksel hem de zihinsel yorgunluğu ifade eder. Okuyucu, bu ifadeyle sadece bir insanın fiziksel olarak yavaşlamış olduğunu değil, aynı zamanda onun içsel dünyasının da ağırlaştığını, tıpkı bir bitkinin zayıflamış hali gibi bir ruhsal çöküş yaşadığını hisseder. Mecaz, edebi bir dilde anlamın derinleşmesini sağlayan bir tekniktir. "Bitkince yürümek" gibi bir ifade, yalnızca fiziksel yorgunluğu değil, aynı zamanda ruhsal bir tükenmişliği de vurgular. Bu mecaz, okuyucunun içsel bir çöküşü, tükenmişliği ve umutsuzluğu daha somut ve etkileyici bir şekilde hissetmesini sağlar. Bir insanın bedeninin ve zihninin aynı anda tükenmesi, mecaz aracılığıyla bir bütün olarak aktarılır ve böylece metnin duygusal gücü artırılır. Bu şekilde mecaz, metne anlam zenginliği ve duygusal yoğunluk katarken, okuyucunun karakterle daha derin bir empati kurmasına olanak tanır.

İstiare (Eğretileme): "Kara," burada doğrudan renk anlamında değil, düşüncelerin kasvetli, umutsuz ve karamsar doğasını simgeler. "Kara düşünce," insanın içinde bulunduğu umutsuzluk durumunun bir temsili olarak kullanılmıştır. "Kara" kelimesi, düşüncenin doğasına dair bir anlam taşıyor ancak bu anlam doğrudan ifade edilmemiştir; yani, "kara" kelimesinin belirli bir zihin durumu ile ilişkili olduğu anlaşılmaktadır

ama açıkça "karamsar düşünce" ya da "umutsuz düşünce" gibi bir ifade kullanılmamıştır. "Kara düşünce" ifadesi, kapalı istiare türünde bir kullanımı temsil eder. Burada, "kara" kelimesi, doğrudan bir renk değil, karamsarlık, umutsuzluk ve zihinsel bir çöküş gibi soyut anlamları taşır. Bu kullanım, anlatımda derinlik yaratır, çünkü okura yalnızca bir renk değil, insanın zihinsel ve duygusal dünyasının karmaşık, karanlık bir yanını ima eder. Kapalı istiare, soyut bir durumu somutlaştırarak anlatım gücünü artıran, derinleştirici ve etkileyici bir tekniktir.

Telmih (Hatırlatma): Dizede geçen "bitkince yürümek" ve "kara düşünce," Sarıkamış Harekâtı gibi büyük bir trajediye dolaylı bir gönderme yapar.

Tenasüp (Uygunluk): "Bitkince yürümek" ile "kara düşünce" arasında anlam açısından bir uyum vardır. Tükenmişlik hali ve karamsarlık birbirini tamamlar. Bitkince: İnsan, burada bir bitki gibi edilgen, cansız, tepkisiz hale getirilmiştir. Fiziksel ve ruhsal tükenmişliği yansıtır. Bu ifade, hayata dair umudu tükenmiş bir bireyin veya toplumun ruh halini simgeler. Kara Düşünce: Zihin dünyasını tamamen saran kasvetli bir haldir. Bu, sadece bireyin değil, bir milletin veya topluluğun kaderini etkileyen büyük bir karamsarlığın sembolüdür. Yürümek: Fiziksel bir hareket olmanın ötesinde, burada içgüdüsel bir yaşam mücadelesinin metaforudur. Tükenmiş halde bile devam etme eylemini temsil eder. Bu dize, insanın fiziksel ve ruhsal sınırlarının birleştiği kritik bir anı güçlü imgelerle anlatır. "Bitkince yürürken kara düşünce," hem bireysel bir tükenmişlik hikâyesi hem de toplumun ortak trajedisini simgeleyen çok katmanlı bir ifadedir. Sözcüklerin uyumu ve çağrışımları, okuyucunun bu yoğun duyguyu hissetmesini sağlar.

4. "Buzdan heykellere pustu, ağladı…"

"Buzdan heykeller," Sarıkamış'ta donarak hayatını kaybeden askerleri tasvir eder. Onların hareketsiz ve sonsuz bir uykuya dalmış halleri bu ifadeyle birer anıta dönüşür. Hem geride canlı kalan askerlerin hem de nine figürüyle Türk milletinin bu trajedi karşısında pusup ağlamasını ifade eder. Ancak asıl olarak geride kalanların, harekâtta şehit olan askerlerin acısıyla baş başa kaldığını ifade eder.

"Buzdan heykeller," ölüme meydan okuyan sessiz bir direnişi ve aynı zamanda donmuş bir acıyı yansıtır. Posou ağlamak da bu sessiz direnişe duyulan saygıyı ve kaybedilenlere karşı hissedilen yas duygusunu temsil eder. Bu dize, görsel ve duygusal imgelerle yoğun bir anlatım sunar. Donmuş bedenler, ölümü, çaresizliği ve insanın içsel çöküşünü güçlü bir şekilde yansıtırken; "pustu" ve "ağladı" ifadeleri, bu duygusal yoğunluğu daha da derinleştirir. Bu dize, Sarıkamış Harekâtı'nda yaşanan donarak ölme vakalarını metaforik bir şekilde ifade eder. "Buzdan heykeller," donmuş bedenleri ve ölümün soğuk yüzünü temsil eder. Bunlar, harekât sırasında yaşanan trajediyi anımsatarak okuyucuyu derin bir hüzne sürükler. "Buzdan heykeller," insanın doğanın acımasızlığı karşısında nasıl çaresiz kaldığını sembolize eder. Burada, doğanın dondurucu gücü karşısında insan hayatının ne kadar kırılgan olduğu vurgulanır. "Pustu" ve "ağladı," bireyin trajik bir duruma karşı içsel çöküşünü ve yasını ifade eder. Bu, hem fiziksel bir eylem (çömelmek, kapanmak) hem de ruhsal bir teslimiyet (ağlamak) anlamını taşır. Ölüm karşısındaki acizlik ve kayıpların yarattığı derin hüzün, okuyucunun zihninde güçlü bir duygusal bağ kurar. "Buzdan heykeller," yalnızca fiziksel bir donmayı değil, aynı zamanda zamanın durmasını ve duyguların donuklaşmasını da temsil eder. Hayatın akışının kesintiye uğradığı bir anı simgeler.

Teşbih (Benzetme): "Buzdan heykeller," donmuş bedenlerin bir heykel gibi olduğu benzetmesini yapar. Bu teşbih, ölümün soğuk yüzünü daha etkili bir şekilde betimler. "Buzdan heykeller" ifadesi de burada ölümün soğuk ve hareketsiz doğasını anlatmak için kullanılmıştır.. Teşbih, metne anlam derinliği katarken, duygusal yoğunluğu artırır ve okuyucunun ölüm temasını daha etkili bir şekilde hissetmesini sağlar. İstiare (Eğretileme): "Buzdan heykeller," aslında donarak hayatını kaybetmiş insanları temsil eden bir eğretilemedir. Bu ifade, okuyucunun hayal

gücünde trajik ve etkileyici bir sahne yaratır. İstiare (Eğretileme), bir kelimenin ya da ifadenin, farklı bir anlamda kullanılmasıdır. Yani, bir sözcük ya da ifade, doğrudan anlamının dışında bir şey ifade eder. Bu edebi sanat, genellikle soyut bir kavramı somutlaştırmak veya başka bir anlamla ilişkilendirmek amacıyla kullanılır. İstiare, benzer şekilde bir şeyin, başka bir şeyin özellikleriyle anlatılmasıdır. Bu tür kullanımlar, hem anlamı derinleştirir hem de duygusal bir etki yaratır. Buzdan heykeller ifadesi, istiare sanatını kullanarak ölümün kalıcı ve soğuk doğasını anlatan bir mecaz anlam taşır. Burada buzdan sözcüğü, gerçek anlamıyla donmuş bir maddeyi değil, hayatını kaybetmiş insanların bedenlerini anlatan sembolik bir anlam taşır. Heykel, ölü bedenin şekilsizliğini ve statikliğini ifade eder. Bu tür bir eğretileme (istiare), okurda trajik bir sahne yaratır ve ölümün soğuk, hareketsiz ve kalıcı doğasını duygusal olarak hissettirir. "Buzdan heykeller" ifadesi, kapalı istiare türünde bir kullanımdır. Bu tür istiarede kullanılan sembol, doğrudan değil, dolaylı bir şekilde anlam taşır ve okuyucunun zihninde soyut bir kavramın somut bir şekilde tasvir edilmesine olanak sağlar.

Kişileştirme (Teşhis): "Heykeller" canlı gibi düşünülmüş ve onların yanında ağlamak gibi bir eylem gerçekleştirilmiştir. "Heykeller, normalde hareketsiz ve duygusuz varlıklardır. Ancak, burada heykellerin yanında ağlama eylemi, onlara insanî bir duygu ekleyerek, onları canlı hale getirir. Böylece, heykeller birer duygusal varlık gibi algılanır."Ağlamak" eylemi, insanlara ait bir duygu ve davranış biçimidir. Bu duygu, acıyı, üzüntüyü, kaybı ifade eder. Cansız heykellere bu tür bir duygu yüklemek, onlara insanî bir özellik kazandırır ve okuyucunun, heykellerin "insanî" bir anlam taşıdığına inanmasına yol açar. Bu, anlamın derinleşmesini ve empatik bir ilişki kurulmasını sağlar.

Mecaz-ı Mürsel (Ad Aktarması): "Buzdan" sözcüğü, doğrudan soğuk hava koşullarını temsil etmek için kullanılmıştır. Burada, bu kelime ölümün soğuk yüzüne bir göndermedir.

Tenasüp (Uygunluk): Dizedeki "buzdan," "heykeller," "pustu" ve "ağladı" sözcükleri arasında anlam bakımından uyum ve ahenk vardır. Bu kelimeler, ölümün soğukluğunu ve bu karşısında duyulan acıyı bir araya getirir.

Hüsn-i Talil (Güzel Sebeplendirme): Heykellerin "buzdan" olması, doğanın bu haliyle insanların ölmesine neden olduğu düşüncesini güzelleştirerek acıyı metaforlaştırır. Dizedeki "buzdan heykeller" ifadesi, soğuk ve donmuş heykellerin imajını yaratırken, bu ifadenin arkasında "doğanın bu haliyle insanların ölmesine neden olduğu" düşüncesi bir tür metaforik güzelleştirme sunar. Hüsn-i Talil, burada, buzdan heykellerin varlığını acı bir olayla bağdaştırmakta ve bu doğal durumun insan ölümüne sebep olmasını daha estetik bir şekilde ifade etmektedir. Buzdan heykeller, doğrudan insanların ölmesiyle ilgili olmayan bir durumu simgeliyor. Ancak "buzdan heykel" imgesi, ölümün soğuk ve donmuş doğasını temsil eder. Buz, bir dondurulmuş, hareketsiz halin, ölüm ile olan bağlantısını dolaylı yoldan vurgular. Buzdan Heykeller: Donmuş bedenler metaforu, ölümün sessizliği ve çaresizliği ile birlikte, insan hayatının doğa karşısındaki zayıflığını simgeler. Bu ifade, harekâtın trajik sonuçlarını çarpıcı bir şekilde yansıtır.

Pustu: Diz çökmek, fiziksel bir eylem olmanın ötesinde, insanın teslimiyetini ve yenilgisini ifade eder. Bu kelime, derin bir üzüntünün bedensel bir yansımasıdır. Ağladı: Bu ifade, donmuş bedenler karşısında duyulan yoğun yasın dışa vurumudur. İnsan acısının evrensel bir işareti olarak güçlü bir duygusal bağ yaratır.

Teşhis (Kişileştirme): "Buzdan heykellere pustu," ifadesinde bir "pustu" kelimesi bir hareketsiz heykelle ilişkilendirilmiştir. Burada, donmuş figürlere ve heykellere bir tür içsel duraklama ve duygusal bir boşluk verilmiştir. Heykellerin duygusal bir bekleyiş içinde olması kişileştirme sanatına örnek teşkil eder.

Mübalağa: "Buzdan heykellere pustu, ağladı" dizesi, bir tür abartılı anlatım içerir. Donmuş bir nesnenin ağlaması somut olarak mümkün değildir, fakat burada bu ifadeyle donmuş bir acının, umutsuzluğun içsel patlaması anlatılmaktadır. Acının ve ruhsal çöküşün abartılı bir şekilde

anlatılması, sanatın gücünü arttırır. Donmuş bir insan hali, ya da savaşın yıkıcı etkileriyle yok olmuş hayatlar, burada birer simge olarak kullanılmıştır. Hem fiziksel ölüm hem de duygusal boşluk arasında bir benzerlik kurularak, bir insanın donmuş bir heykel gibi yaşamaktan yoksun hale gelmesi anlatılmıştır.

Pustu (Bekleyiş): Sabırlı bir bekleyişin, zamanla bir tür çaresizlik ve hareketsizlikle sonuçlanmasını anlatan bir imgedir. Bu imgede, kişilerin ya da halkların, acılar karşısında durakladıkları, sadece zamanın geçmesini bekledikleri bir ruh hali simgelenir.

Sonuç

Ozantürk'ün bu dörtlüğünde, Sarıkamış Harekâtını, Türk milletinin tarihindeki en acı ve derin izleri taşıyan bir olay, bu dörtlük vasıtasıyla yeniden anılmaktadır. Yazar, tarihi bir olaydan yola çıkarak, yeni nesle yönelik bir çağrıda bulunur; acının ve trajedinin, sadece geçmişin yükü değil, aynı zamanda geleceğe aktarılması gereken önemli bir sorumluluk olduğunu vurgular. Bu bağlamda, dörtlük, hem tarihi hem de duygusal bir birliği sağlar.

Tarihi bir olayın günümüze taşınmasında en önemli hususlardan biri, bu olayın bireyler üzerindeki etkisidir. Sarıkamış Harekâtı, soğuk kış koşullarında hayatını kaybeden askerler ve geride kalan aileleriyle, yalnızca bir savaşın değil, insanlık dramının da simgesidir. Ozantürk, bu dramı, dörtlükteki "buzdan heykeller" gibi simgesel imgelerle derinleştirir. Buradaki "buzdan heykeller," hem ölüleri hem de o ölülerin ardında bıraktığı sessizliği ve unutulmuşluğu sembolize eder. Yazar, bu imgeler aracılığıyla, geçmişin acılarına ve kayıplarına bir ses vermek ister.

Günümüz gençliği, çoğu zaman tarihi olaylarla kişisel bir bağ kurmakta zorlanabilir. Ancak Ozantürk'ün dörtlüğünde yer alan duygusal ifadeler, geçmişin acılarını bir köprü olarak sunar. "Buzdan heykeller" ifadesi, tarihsel bir acıyı somutlaştırarak, yeni neslin bu trajediyle empati kurmasına olanak tanır. Burada, empati kavramı öne çıkar çünkü okuyucu, geçmişin soğuk ve acı veren koşullarını, bireysel bir duygu yoğunluğu içinde hissedebilir. Bu, geçmişin anlaşılmasında yalnızca bir tarihsel farkındalık değil, aynı zamanda bir duygusal bağ kurma sürecini de gerektirir. Sarıkamış Harekâtı gibi tarihi bir trajedi, sadece geçmişte kalmış bir anı olarak değil, aynı zamanda günümüzdeki duygu dünyamızla bağlantı kuracak bir öğe olarak değerlendirilmelidir. Bu bağlamda, Ozantürk, yeni neslin geçmişle kuracağı ilişkinin duygusal yönünü ön plana çıkarır.

Ozantürk, bu dramı aktarırken, tarihsel bilgiyi duygusal bir katmanla harmanlar ve okuyucuyu empatik bir bakış açısıyla geçmişe yönlendirir. Bu yöntem, tarihi bir olayın soğuk ve uzak bir bilgi olmaktan çıkıp, insanın derin duygusal yapısına hitap eden bir deneyim haline gelmesini sağlar. Yeni neslin, tarihi olayları bu şekilde bir empatik ilişkiyle algılaması, hem geçmişe duyulan saygıyı hem de insanlık değerlerine verilen önemi artırır.

Ozantürk'ün dörtlüğündeki mesaj, geçmişle kurulan bu duygusal bağın, bireylerin tarihi sorumluluklarını daha derin bir şekilde anlamalarına yol açacağına işaret eder. Tarih, sadece öğrenilen bir bilgi değil, aynı zamanda bir duygu yüklü deneyimdir.

Duygusal yoğunluğun ön plana çıkarılması, yeni neslin geçmişle kuracağı bağın yalnızca bir bilgi aktarımından ibaret olmadığını, aynı zamanda bir duygu paylaşımı olduğunu gösterir. Bu, geçmişin acılarına, zorluklarına ve kayıplarına karşı duyulan saygıyı artırır ve gençlerin insanlık değerlerine olan bağlılıklarını pekiştirir. Ozantürk, tarihi sadece bir hatırlatma olarak değil, bir duygu ve sorumluluk kaynağı olarak sunarak, yeni nesle önemli bir empatinin gücünü hatırlatır.

Kaynaklar

Durbilmez, Bayram. (2021). Gönül Coğrafyamızda –Dede Korkut ruhuyla-, Sonçağ-kültür Yay., Ankara.

Davis, Mark H. (1996). Empathy: A Social Psychological Approach. Westview Press.

Ricard, Matthieu. (2016). Altruism : the power of compassion to change yourself and the world. New York : Back Bay Books ; Little, Brown and Company.

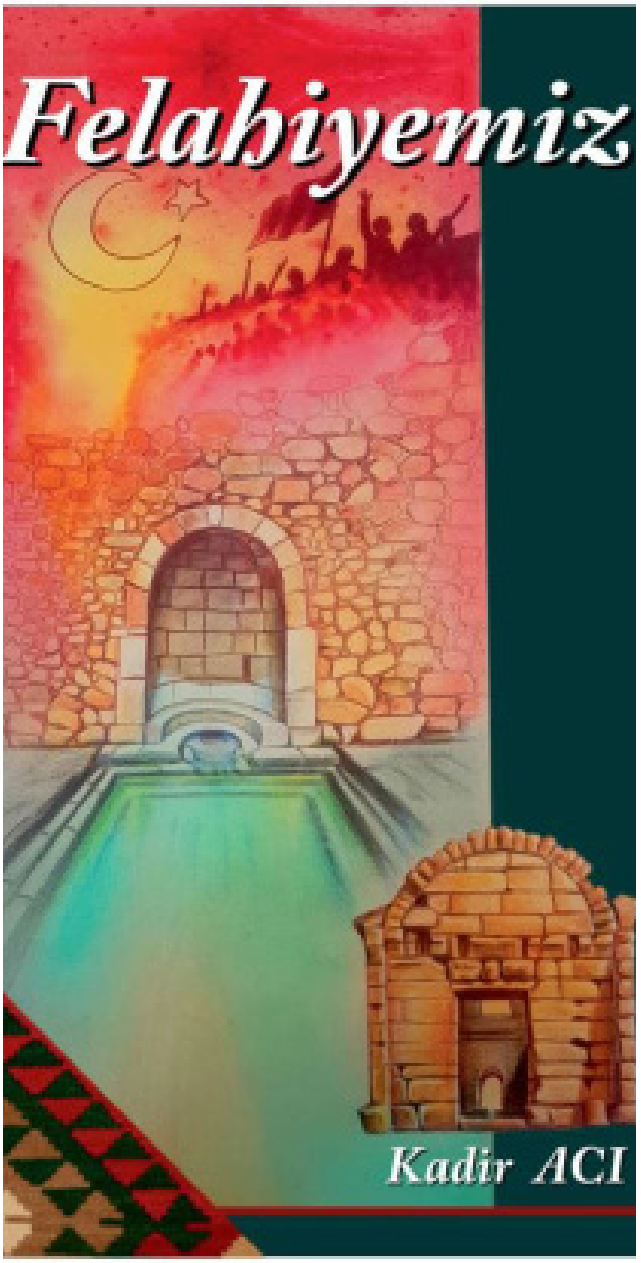

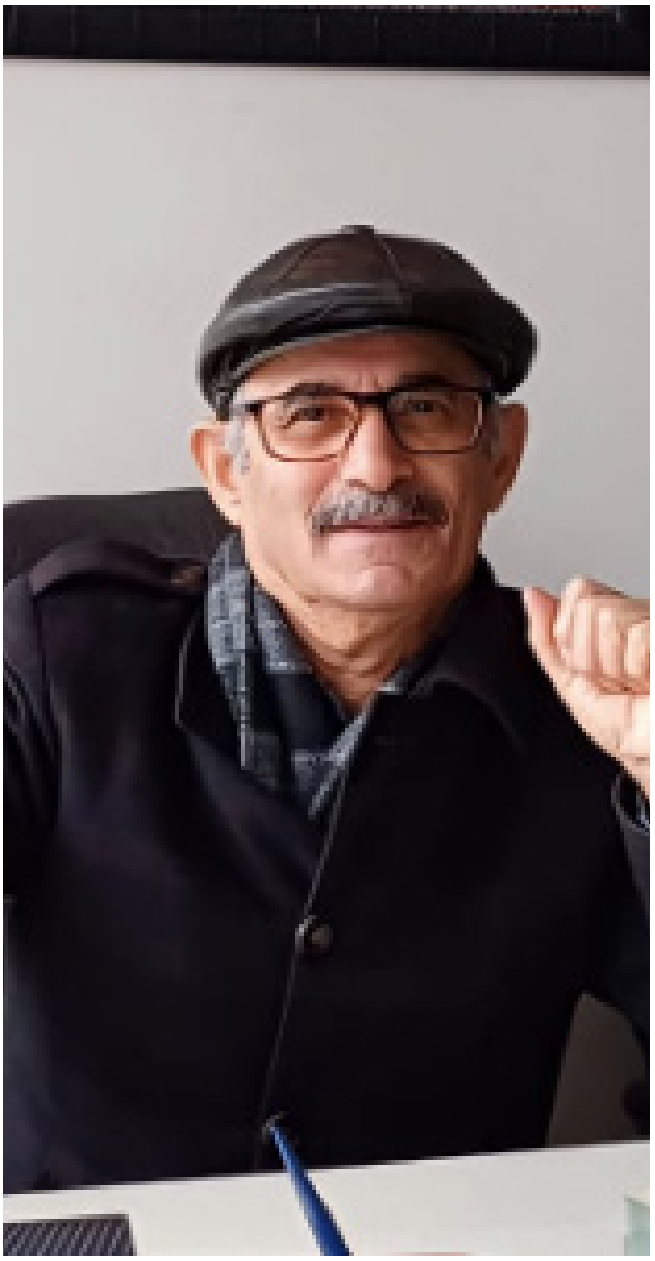

Giriş

Yer adları, bir bölgenin tarihî, kültürel ve coğrafi yapısına ışık tutan, toplumların geçmişten günümüze aktardığı önemli ipuçları sunar. Yer adları, sadece bir bölgenin coğrafi tanımı değil, aynı zamanda o bölgedeki kültürel ve sosyal değişimlerin bir yansımasıdır.

Anadolu'nun her köşesi, tarihi derinlikleri ve kültürel çeşitliliği ile önemli bir geçmişe sahiptir. Kayseri'nin kuzeyinde yer alan Felahiye ilçesi de bu özelliklerden nasibini almış, köklü bir isim geçmişine sahip olmasıyla dikkatleri üzerine çekmiştir. İlçenin ismi, Osmanlı İmparatorluğu'nun son döneminden Cumhuriyet'in kuruluşuna kadar çeşitli anlamlar ve hikâyeler barındıran bir yolculuk yaşamıştır. "Kurtuluş" anlamına gelen "Felahiye" adı, bölgenin tarihî ve sosyo-politik dönüşümlerini yansıtırken, aynı zamanda Türk milletinin

kahramanlık ve bağımsızlık ruhunu simgeleyen bir hatıra niteliği taşır. Bu isim değişimi sadece bir adlandırma değil, aynı zamanda halkın kültürel kimliğini ve geçmişle bağını koruma çabası olarak da değerlendirilebilir. Felahiye'nin isim hikayesi, Anadolu'nun birçok yerinde olduğu gibi, tarih ve kültürün iç içe geçtiği zengin bir mirasın parçasıdır.

İlçenin eski adı olan "Rumdiğin" ve 1925 yılında gerçekleştirilen isim değişikliğiyle aldığı "Felahiye" adı, yalnızca bir coğrafi tanımlamanın ötesine geçerek, derin bir toplumsal, kültürel ve tarihî dönüşümün sembolü haline gelmiştir. "Rumdiğin" adı, bölgenin Bizans dönemi ve öncesine dayanan köklü bir geçmişini yansıtırken, 1925'teki değişimle verilen "Felahiye" adı, yeni bir dönemin, Cumhuriyet'in millî kimlik inşası sürecinin bir parçası olarak değerlendirilebilir. Bu süreç, yalnızca bir isim değişikliğini değil, aynı zamanda Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş döneminde halkın belleğini yeniden şekillendirme çabalarını ve geçmişle yeni bir ilişki kurma anlayışını da içerir. Türkçe'de "kurtuluş" anlamına gelen "Felahiye" adı, Osmanlı Devleti'nin Kut'ül Amare gibi zaferlerine atıfta bulunarak ulusal bir gurur unsuru oluşturmutur.

Bu değişim, yerel ve ulusal düzeyde kökene, kimliğe ve tarihi anlamlandırmaya yönelik çok katmanlı bir yeniden yapılandırmayı temsil etmektedir. Bu bağlamda, Felahiye ismi, yalnızca bir yerleşim yerine verilen ad olmaktan ziyade, yeni Cumhuriyet rejiminin, geçmişe ait unsurları modern ulus-devlet anlayışıyla bütünleştirme çabasının somut bir örneği olarak değerlendirilebilir.

Rumdiğin Adının Tarihsel ve Etimolojik Kökleri:

Tarihi İsimlerin Önemi

Rumdiğin adı, yalnızca bir yerleşim biriminin ismi olmaktan öte, bölgenin tarih boyunca geçirdiği kültürel, sosyal ve siyasi dönüşümlerin bir yansımasıdır. İsimlerin tarihsel süreçteki değişimi, coğrafyanın belleğini anlamak ve bölgenin kimliğine dair derinlemesine bir bakış sunmak açısından önemli ipuçları taşır. Rumdiğin adının kökeni ve değişim süreci, Anadolu'nun çok kültürlü yapısının bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

İsmin İlk İzleri: Roma Dönemi Bağlantıları

Rumdiğin ismi üzerine yapılan araştırmalar, kökenini Roma İmparatorluğu dönemine dayandıran çeşitli tezleri içerir. Rivayetlerden biri, Romalı bir kadın ya da prensesin bu bölgeye etkisi sonucunda ismin ortaya çıktığını öne sürer. Özellikle Kapadokya ve çevresindeki Romen Diojen (Romanos Diogenes) gibi tarihi figürlerin, bölgenin isimlendirilmesinde rol oynamış olabileceği düşünülmektedir.

Tarihi Bir Sembol: Sıtmapınar Çeşmesi

Bölgedeki Sıtmapınar adlı tarihi çeşme, Rumdiğin ismiyle ilişkilendirilen bir diğer unsurdur. Rivayete göre, bu çeşme bir Romalı prenses tarafından yaptırılmış ve zamanla bölgenin sembollerinden biri haline gelmiştir. Mimari bir eser olarak hem kültürel hem de tarihsel bir öneme sahip olan bu çeşme, bölgeye ismini veren etmenlerden biri olarak görülmektedir.

Etimolojik Çözümleme: "Rum" ve "Diğin" Birleşimi

Rumdiğin adının, "Rum" ve "Diğin" kelimelerinin birleşiminden oluştuğu görüşü oldukça yaygındır. Bu bağlamda "Rum", Bizans ya da Roma İmparatorluğu'nu simgelerken, "diğin" bir unvan ya da kişisel bir isim olarak değerlendirilmektedir. Bu birleşim, hem bölgenin tarihsel bağlantılarını hem de kültürel etkilerini anlamak için önemli bir perspektif sunar.

Şive Farklılıkları ve İsmin Evrimi

Zaman içinde halk arasında şive farklılıklarının, isimlerin değişmesine neden olduğu bilinmektedir. Rumdiğin isminin, önce "Homordiğin" olarak kullanıldığı ve zamanla bu ismin halk dilinde dönüşerek bugünkü haline geldiği iddia edilmektedir. Bu durum, halk dilindeki değişimlerin yerel kimlikler üzerinde nasıl etkili olduğunu göstermektedir.

Çok Kültürlü Yapının Etkisi

Kapadokya'nın stratejik konumu ve tarih boyunca farklı medeniyetlere ev sahipliği yapması, Rumdiğin isminin çok kültürlü yapısının bir

sonucu olduğunu ortaya koymaktadır. Anadolu Selçuklu, Bizans ve Osmanlı gibi farklı dönemlerin etkisi, bölgenin isimlendirilmesinde de kendini göstermiştir. Bu bağlamda Rumdiğin adı, yalnızca bir yer adı değil, bölgenin kültürel mozaiğinin bir yansımasıdır.

Bizans İmparatorluğu Bağlantısı: İmparatoriçe Avadokya

Bir diğer görüş, Rumdiğin adının Bizans İmparatorluğu dönemindeki bir kişisel bağdan kaynaklandığını öne sürmektedir. İmparatoriçe Avadokya'nın, Romanos Diogenes ile evlenmesinin ardından memleketine bu ismi verdiği anlatılmaktadır. Bu hikâye, ismin yalnızca coğrafi bir unsur olmadığını, aynı zamanda kişisel ve tarihsel bağlar içerdiğini göstermektedir**.**

Anadolu Selçuklu Etkisi: "Rumteğin" Unvanı

Anadolu Selçuklu döneminde, "teğin" kelimesi prens anlamında kullanılırken, "Rum" kelimesi Bizans'ı ifade etmekteydi. Bu iki kelimenin birleşimiyle oluşan "Rumteğin" unvanı, bölgedeki yöneticilere atfedilmiş olabilir. Halkın günlük dilinde bu unvanın zamanla "Rumdiğin" haline geldiği düşünülmektedir. Bu süreç, Selçuklu dönemi Anadolu'sundaki sosyal ve kültürel etkileşimlere dair ipuçları sunmaktadır.

Eski Türkçe Kökler ve Anlam Derinliği

Etimolojik olarak incelendiğinde, Rumdiğin adı, eski Türkçedeki "Rum" ve "tegin/tekin" kelimelerinden türemiş olabilir. Bu bağlamda "Rum", Anadolu'yu ifade ederken, "tekin" güvenli veya kutsal bir yer anlamına gelmektedir. Rumdiğin, bu yönüyle bölgenin güven ve refah sembolü olduğunu vurgulamaktadır. Bu isimlendirme, Anadolu'nun stratejik ve kültürel önemine dair bir metafor olarak değerlendirilebilir**.**

İsmin Kültürel ve Tarihsel Önemi

Rumdiğin adı, tarih boyunca farklı kültürlerin izlerini taşıyan, çok katmanlı bir geçmişe sahip bir isimdir. Bu isim, Roma İmparatorluğu'ndan Bizans'a, Anadolu Selçuklu'dan Osmanlı'ya kadar uzanan geniş bir tarihsel perspektifi yansıtır. İsmin etimolojik, tarihsel ve kültürel yönlerinin bir arada incelenmesi, yalnızca bir yer adıyla sınırlı kalmayıp, bölgenin tarihini, kimliğini ve kültürel bağlarını anlamamıza katkı sunmaktadır.

Rumdiğin adının anlamı

Bu adın kökeni hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte, "Rum" ve "tegin/tekin" kelimelerinin birleşiminden türediği öne sürülebilir. Türk tarihinde "Rum" tabiri, genellikle Anadolu topraklarını ifade etmek için kullanılmıştır. "Tek(g)in" kelimesi ise eski Türkçede "boş arazi" veya "huzurlu, güvenli yer" anlamlarına gelir. Bu bilgiler ışığında, "Rum + Tegin" birleşimi zamanla dönüşerek "Rumdiğin" haline gelmiş olabilir.

Bu durumda, "Rumdiğin" adının "Anadolu'nun boş veya güvenli toprak parçası" anlamını taşıdığı düşünülebilir.. Bu durumda "Rumdiğin"in boş Anadolu toprak parçası olduğu anlaşılır.

Rumdiğin (< rum+diğin) diğin (tigin> tegin> tekin) kelimesi Türkçede farklı bağlamlarda kullanılan çok anlamlı bir sözcüktür bu kelimenin başlıca anlamları verilmiştir. Rum" (Anadolu) ve "tegin/tekin" (boş arazi veya güvenli yer anlamı taşıyan eski Türkçe bir sözcük) birleşiminden türediği ve zaman içinde değişime uğradığı düşünülmüş.

Bu bağlamda şunlar eklenebilir:

1.Diyar-ı Rum (Anadolu): Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde Anadolu'yu tanımlamak için kullanılan yaygın bir tabirdir. "Rum" kelimesi, Roma İmparatorluğu'nun mirasını ifade ederken, Anadolu toprakları için genel bir isim olarak yerleşmiştir.

2.Tegin/Tekin: Eski Türkçe'de "prens, soylu kişi" anlamlarına geldiği gibi, yer adlarında farklı anlamlar kazanmış olabilir. "Tekin" kelimesinin boş veya el değmemiş yer anlamıyla da kullanıldığı düşünülmektedir.

3.Güvenli Yer Bağlantısı: Eğer "tegin/tekin" kelimesi güvenli yer bağlamında alınırsa, "Rumdiğin" kelimesi "Anadolu'nun güvenli bir bölgesi" veya "huzurlu topraklar" anlamını taşıyor olabilir.

4.Tarihi ve Kültürel Etkiler: Rumdiğin'in bu tür bir anlam taşıması, Türklerin Anadolu'ya

yerleşme süreçlerinde coğrafi ve sosyal yapıların isimlendirilmesinde anlamlı bir iz taşır. İsimlerin güvenlik, barınma veya tarımsal kullanım gibi işlevsel anlamlarla türetilmesi, bu dönemin yerleşim anlayışına ışık tutar.

Güvenli, huzurlu, tehlikesiz: Genellikle bir yerin veya durumun güvenli ve emniyetli olduğunu ifade eder.

Kelime olumsuz anlamda kullanıldığında, olumsuz anlamın karşıtlığı olarak kelimenin temel analamı açıkça ortaya çıkar. "Bu yol tekin değil, başka bir güzergâh seçelim." cümlesine "değil" olumsuz edatı kelimeye güvenli değil anlamını kazandırmıştır. Kelimenin diğer bir anlamı "Kutsal, uğurlu, esenlikli: Eski Türk inançlarında kutsallık veya uğurluluk anlamında kullanılmıştır. Bir yerin ya da kişinin manevi olarak korunduğu düşüncesini içerir. "Tekin yerlerde insanın içini bir huzur kaplar." Cümlesinde kelime bu anlamda kullanılmıştır. Kelime olumsuz anlamda, "korkutucu, tehlikeli" anlamındadır. Daha çok olumsuz bağlamda, bir yerin ya da durumun tehdit içerdiğini belirtmek için kullanılır. "Issız dağ köylerinde tekin olmayan hikâyeler anlatılır." Cümlesinde kelime "korkutucu" anlamı kazanmıştır. Farklı bir anlamı da "yalnız, kimsesiz, tek kişi", "tek" köküyle bağlantılı olarak kelime yalnız anlamına da gelir. "Tekin bir adamdı, pek kimseyle konuşmazdı." Cümlesinde kelime bu anlamı ifade eder. Kelime bir kişi adı olarak kullanıldığında, "güvenilir" ve "sağlam" anlamları taşır. Kelimenin önemli anlamı da, "Eski Türk mitolojisinde doğa ruhlarının", yer-su, orman-dağ gibi doğal yerlerde var olduğuna inanılan ruhlardan biri. "Tekinsiz" kelimesi bu bağlamdan türemiştir.

Kelimenin anlamında "güvenilir, emniyetli, uğurlu" anlamları hakanın en güvendiği ve yerine hazırladığı kişi "tigin" ya da kişiler (tigit) kelimeleri de bu anlamı açıkça ortaya koyar. Kelime, Göktürk Yazıtlarında da "tigin" biçiminde geçer ve benzer bir anlam taşır.

Felahiye Adının Kökeni

Felahiye adı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde, yerel tarih ve kültürel değişimlerin bir yansıması olarak ortaya çıkmıştır. Bu isim, sadece bir yerleşim yerini ifade etmekle kalmaz, aynı zamanda bölgenin tarih boyunca yaşadığı dönüşümlere dair önemli bir göstergedir. Felahiye'nin adının kökeni, hem Osmanlı'nın son dönemindeki sosyal ve siyasi yapıdan hem de Cumhuriyet'in modernleşme politikalarından etkilenmiştir. Bu süreçte isim değişiklikleri, milli kimlik inşasının bir parçası olarak benimsenmiştir.

1925 yılında Yozgat İl Daimi Encümeni tarafından Felahiye adı verilmeden önce, bölge "Rumdiğin" adıyla anılmaktaydı. Bu isim değişikliği, Osmanlı'dan miras kalan ve yerel dillerden gelen isimlerin, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin Türkçe adlandırma politikaları çerçevesinde düzenlenmesiyle ilişkilidir. Bu süreç, sadece dilsel bir değişim değil, aynı zamanda bir ulusal kimlik inşası çabasıdır.

Cumhuriyet'in kuruluş döneminde, emperyalizme karşı verilen mücadelenin sembolize edilmesi amacıyla yerleşim yerlerinin isimlendirilmesi, Felahiye adının anlamını derinleştiren unsurlardan biridir. "Felahiye", Arapça kökenli bir kelime olup, "kurtuluş" ve "refah" anlamlarına gelir. Bu ad, bölgenin geçmişte yaşadığı çatışmalar ve mücadeleler ile kazanılan bağımsızlık temasıyla doğrudan ilişkilidir. Böylelikle, isim değişikliği yalnızca dilsel bir dönüşüm değil, aynı zamanda tarihi ve kültürel bir sembol haline gelmiştir.

Felahiye adının Kut'ül Amare Zaferi ile ilişkilendirilmesi, bu isimlendirme sürecine yeni bir perspektif kazandırmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sırasında kazanılan bu zafer, Osmanlı'nın son büyük askeri başarılarından biri olarak kabul edilir. İngiliz ordusunun teslim alınmasıyla sonuçlanan bu zafer, sadece askeri bir başarı değil, aynı zamanda Osmanlı topraklarındaki milli direnişin sembolü olmuştur.

Bu bağlamda, Kut'ül Amare Savaşı'nda görev alan 43. ve 44. Alayların Yozgat ve Kayseri çevresinden gelen askerlerden oluştuğu dikkate alındığında, Felahiye adının bu zaferle ilişkilendirilmesi mantıklıdır. Savaşın ardından bu bölgeden gelen

askerlerin ve ailelerinin onurlandırılması, yerel halkın toplumsal hafızasında derin izler bırakmıştır. Ayrıca, savaşta görev alan askerlerin çocuklarına verilen isimler ve soyadları, bu ilişkinin kuşaklar boyunca devam ettiğini göstermektedir.

Felahiye isminin kökenine dair bir diğer önemli tartışma, bölgenin Osmanlı sonrası yeni bir anlam kazanmasıyla ilişkilidir. İsmail Hakkı Altan Bey'in, Kut'ül Amare sonrası idari görevlerde bulunması, bu ismin seçilmesinde dolaylı bir rol oynadığı görüşünü destekler niteliktedir. Altan Bey'in savaşın ardından Cumhuriyet dönemi idari yapılarında aktif bir şekilde görev alması, bu tür kararların tarihî bağlamını anlamada önemli bir unsurdur.

Bazı araştırmacılar, Felahiye adının yalnızca Kut'ül Amare Zaferi'ne dayandırılmasının eksik bir açıklama olduğunu savunur. Onlara göre, bu adın seçilmesinde bölgedeki Ermeni olayları ve işgalden kurtuluş gibi yerel tarihsel olaylar da etkili olmuştur. Bu görüş, Felahiye isminin çok katmanlı bir tarihsel bağlama sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Şive farklılıkları ve yerel dillerin etkisi, Felahiye adının dönüşüm sürecini açıklayan bir diğer önemli faktördür. Örneğin, eski ismi olan "Rumdiğin"in halk arasında farklı şekillerde telaffuz edilmesi, zamanla ismin değişmesine yol açmıştır. Bu tür dönüşümler, halkın dilindeki değişimlerin yerel kimlik üzerindeki etkisini göstermesi açısından önemlidir.

Felahiye adının Cumhuriyet'in modernleşme politikaları çerçevesinde seçilmesi, bu ismin yalnızca yerel bir anlam değil, aynı zamanda ulusal bir bağlam taşıdığını ortaya koyar. Bu ad, hem Osmanlı'nın son dönemlerindeki direnişi hem de Cumhuriyet'in inşa ettiği yeni kimliği temsil eden bir sembol olarak karşımıza çıkmaktadır.

Felahiye adı, bölgenin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamını yansıtan çok katmanlı bir kimlik taşımaktadır. İsim değişikliği, sadece bir yerleşim yerinin yeniden adlandırılması değil, aynı zamanda bu toprakların tarihsel ve toplumsal dönüşümünün bir parçasıdır. Bu durum, Felahiye ismini, geçmiş ile gelecek arasındaki bağı temsil eden güçlü bir sembol haline getirmektedir.

Felahiye'nin adı, hem Osmanlı'nın son zaferlerine tanıklık eden bir miras hem de Cumhuriyet'in modernleşme sürecindeki ulusal kimlik inşasının bir parçasıdır. Bu bağlam, ismin anlamını ve tarihsel önemini daha geniş bir perspektiften değerlendirme imkânı sunmaktadır.

Felahiye Adının Anlamı

1925 yılında gerçekleşen isim değişikliğiyle "Felahiye" adını alan bu bölge, yeni adıyla İslamî bir derinlik kazandı. "Felahiye" kelimesi, İslam terminolojisinde "kurtuluş, refah ve başarı" anlamlarına gelen "felah" kökünden türemiştir. Bu isim değişikliği, sadece yer adlarının fonetik bir dönüşümü değil, aynı zamanda bölgenin dini ve ideolojik anlamda yeni bir kimlik kazanma sürecini de ifade etmektedir.

Osmanlı ve erken Cumhuriyet dönemi idari reformları, yerleşim yerlerinin isimlendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Felahiye özelinde, bu isim değişikliği süreci, Türkiye'nin modernleşme çabalarının, yerel yönetim ve toplumsal yapılar üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir örnek teşkil etmektedir. Yer adlarının bu tür dönüşümleri, bir yandan devletin merkezi otoritesini yansıtmakta, diğer yandan bölge halkının toplumsal belleğinde köklü değişikliklere yol açmaktadır.

Genel olarak, Felahiye'nin isim değişimi üzerinden bölgenin tarihî ve kültürel yapısını irdelemeyi amaçlamaktadır. Eski adı "Rumdiğin" olan bu yerleşim yerinin anlam dünyası, Kut'ul Amare gibi Türk'ün ingiliz karşısında kazandığı son zaferine ve kahramanlığa dayanarak verildiği gerçeği öne çıkmaktadır. Bu bağlam itibariyle "Felahiye" adı "kurtuluş" anlamıyla, Türk-İslam kültürü çerçevesinde verilmiş olduğu bazı araştırmacılar tarafından öne sürülmüştür.

"Felahiye" adının "kutuluş" anlamıyla Kur'anî referanslar ve İslamî düşüncedeki yerini de gözardı etmeden bu çerçevede de konuyu tartışmek gerekecektir: Bu bağlamda, isim değişikliğinin tarihî, sosyo-kültürel ve ideolojik arka planı da

değerlendirilmeldidr. Yer adları, yalnızca coğrafi bir işaret olmanın ötesinde, toplumsal belleğin taşıyıcılarıdır. Felahiye'nin isim değişim süreci, hem yerel hem de ulusal ölçekteki dönüşümleri anlamada önemli bir örnek sunmaktadır. Bu bağlamda, bölgenin eski ve yeni isimleri üzerinden tarihî bir anlatı oluşturulmaya çalışılmıştır.

Buradaki tepitlerimiz, sadece Felahiye adını anlamaya yönelik bir çaba değil, aynı zamanda yer adlarının tarihsel ve sosyolojik anlamlarına dair daha geniş bir bakış açısı sunmayı hedeflemektedir. Yer adlarının, toplumların kimlik ve bellek inşasındaki rolü için Felahiye adlandırması çok önemli bir örnektir.

Felahiye Kelimesi

"Felahiye" kelimesi, Arapça "felah" kökünden türetilmiştir. "Felah" kelimesi Arapçada "kurtuluş, refah, başarı, mutluluk" anlamlarına gelir. İslam kültüründe ise bu terim, dünyevi başarıdan ahiret kurtuluşuna kadar geniş bir anlam yelpazesi sunar. Coğrafi alanları veya yerleşim yerlerini adlandırmada kullanılan "+iye" ekiyle birleştirilen "felah", bir mekânın pozitif özelliklerini vurgulayan isimlendirmelerde tercih edilmiştir.

Kur'an'da Felah Kavramı

"Felah" terimi Kur'an'da hem dünyevi hem de manevi kurtuluşu ifade etmek için sıkça kullanılmıştır.

Bakara Suresi'nin 5. ayetinde geçen "müflihûn" kelimesi, Arapça "fe-la-ha" kökünden türetilmiş olup "kurtuluş, başarı ve refah" gibi anlamlar taşır. İf'âl babından türeyen bu kelime, çoğul formda "kurtuluşa eren kişiler" anlamına gelir ve Kur'an'da iman edenlerin ahiretteki başarılarını tanımlamak için kullanılır.

"Felah" Kavramının Temel Özellikleri

Kur'an'a göre kurtuluş, bireyin Allah'a olan sorumluluk bilinciyle hareket etmesine, gayba inanmasına, ibadetlerini doğru şekilde yerine getirmesine, nimetlerini Allah yolunda paylaşmasına ve ahiret gününe iman etmesine bağlıdır.

Bakara 2:5'te, kurtuluşa erenlerin bu vasıflara sahip oldukları belirtilir. Böylece "müflihûn" terimi, hem dünyevi refahı hem de ahiret saadetini kapsayan bir başarı tarifine dönüşür.

"Felah" Kavramının Tarımsal Bağlamı

Arapçada "fe-la-ha" fiili, "toprağı sürmek, ekip biçmek" anlamlarını da içerir. Bu bağlamda felah, tarımsal metaforlar üzerinden değerlendirildiğinde, bireyin ruhsal dünyasını tıpkı bir çiftçinin toprağı işlediği gibi işlemesi gerektiğine işaret eder.

Tarım faaliyetlerinde sabır ve emek, nasıl verimli bir hasatla sonuçlanıyorsa, ilahi prensiplere bağlılık da bireyi hem dünyevi hem de uhrevi anlamda kurtuluşa ulaştırır.

İslam Öncesi ve Sonrası "Felah" Kavramı

İslam öncesi dönemde tarımsal bağlamıyla öne çıkan "felah", İslam'ın gelişiyle birlikte ahiret kurtuluşu ve manevi başarıyı ifade eden bir kavram haline gelmiştir. Bu dönüşüm, kelimenin anlamını soyut bir düzeye taşıyarak, bireyin ilahi doğrulara uyum göstererek kurtuluş ve mutluluğa ulaşabileceği fikrini pekiştirmiştir.

Felahiye (Felah+iye) Adının Osmanlı Kültüründeki Yeri

Osmanlı yer adlandırma geleneğinde, bir bölgeye olumlu özellikler atfetmek amacıyla "felah" gibi kelimeler sıklıkla tercih edilmiştir. "Felahiye (Felah+iye)" ismi de bu geleneğin bir parçası olarak, yerleşim yerinin huzurlu, bereketli ve kurtuluşa erdirici bir özellik taşıdığını ifade etmektedir. Bu ad, Osmanlı'nın İslam kültürüyle şekillenen isimlendirme pratiklerini yansıtır.

Felahiye ve Bölge Halkının Özellikleri

"Felahiye" ismi, hem bu dünyada topraklarını verimli şekilde işleyen çalışkan bir topluluğu hem de ahiret tarlasına imanla tohum eken bir toplum yapısını simgeler.

Bu bağlamda, bölge insanlarının hem dünyevi geçimlerini sağlama hem de ahirete yönelik bir yaşam biçimi sürdürme konusundaki tutumları bu ismin seçilmesinde etkili olmuştur.

Rumdiğin Adıyla Anlam Paralelliği

Bölgenin eski adı olan "Rumdiğin" de "huzurlu, güvenli yer" anlamına gelir. "Rum" kelimesinin Anadolu'yu ifade etmesi ve "diğin" ifadesinin "boş veya güvenli toprak parçası" anlamına gelmesi, bu isim ile "Felahiye" arasında bir anlam paralelliği kurmaktadır. Her iki isim de bölgenin huzur ve güven içindeki kimliğini vurgular.

Felahiye Adının Simgesel Önemi

"Felahiye" kelimesi, "kurtuluş yeri", "refah diyarı" veya "bereketli ve huzurlu bölge" anlamlarını taşır. Bu isim, hem bölgenin tarihi ve kültürel mirasını hem de halkının çalışkan ve inançlı kimliğini yansıtan simgesel bir anlam yüklenmiştir. Böylece, "Felahiye" isminin seçimi, yerleşim yerinin karakteristik özelliklerini ve manevi önemini bir arada ifade etmektedir.

Felahiye Adının Kut'ül Amare Zaferi ile Bağlantısı

Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecinde, yerleşim yerlerinin adlarının değiştirilmesi yaygın bir uygulama olmuştur. Bu uygulama, özellikle yabancı kökenli ya da olumsuz anlamlar taşıdığı düşünülen isimlerin yerine, bölgenin tarihsel ve manevi özelliklerini yansıtan yeni isimlerin konulması amacını gütmüştür. Felahiye adının verilmesi de bu dönemin bu kapsamdaki önemli bir örneğidir.

Felahiye adı, Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı sırasında kazandığı son büyük zaferlerden biri olan Kut'ül Amare Savaşı ile yakından ilişkilendirilmektedir. Araştırmacı Seyit Ali Ergeç'in iddialarına göre, bu isim, bölge halkının Kurtuluş Savaşı öncesinde ve sırasında gösterdiği kahramanlıkların bir hatırası olarak verilmiştir. Kut'ül Amare Zaferi, sadece askeri bir başarı olmaktan öte, toplumsal bir simgeye dönüşerek Osmanlı'nın son zaferlerinin temsilcisi haline gelmiştir. Bu zaferin anısını yaşatmak için yerleşim yerlerine yeni adlar verilmesi, Cumhuriyet'in erken dönem politikalarıyla da uyumlu bir yaklaşımı yansıtmaktadır.

Kut'ül Amare Zaferi ve Felahiye'nin Tarihi Bağlantısı

Kut'ül Amare Zaferi, Osmanlı ordusunun 29 Nisan 1916 tarihinde Bağdat yakınlarındaki Kutşü'de İngiliz ordusunu yenilgiye uğratarak büyük bir başarı kazandığı savaştır. Bu zafer, sadece Osmanlı askeri tarihinin bir parçası değil, aynı zamanda bir milletin direniş ve dayanış ruhunun da yansımasıdır. Zafer sırasında 43. ve 44. Alaylar gibi Yozgat ve Kayseri bölgelerinden gelen askerler önemli bir rol oynamıştır. Bu askerlerin cesaretle savaşması, Felahiye isminin bölgeye verilmesinde belirleyici bir unsur olmuştur.

Felahiye adı, bu kahraman askerlerin anısını sonsuza dek yaşatmak amacıyla tercih edilmiştir. Savaşın ardından bölgedeki askerlere ve ailelerine gösterilen saygı, yerleşim yerlerinin isimlendirilmesine de yansımıştır. Kut'ül Amare'de görev alan askerlerin isimleri, çocuklarına verilmiş ve Soyadı Kanunu sonrası bu isimler nesilden nesile aktarılmıştır. Bu durum, Felahiye isminin toplumsal hafızadaki yerine dair somut bir kanıt sunmaktadır.

Felahiye Adı ve Kurtuluş Teması

Felahiye adının anlamı, "kurtuluş, refah" kavramları etrafında şekillenmektedir. Osmanlı'nın bu son zaferi, halk için yalnızca bir askeri başarı olmayıp aynı zamanda emperyalizme karşı verilen mücadeleyi sembolize etmektedir. Cumhuriyet'in kuruluş yıllarında, bu zaferin anlamını yaşatacak bir isim olarak "Felahiye" tercih edilmiştir. Bu isim, bir yandan bölgenin tarihi kahramanlıklarla dolu geçmişini onurlandırırken, diğer yandan halkın özgürlük ve bağımsızlık mücadelesine olan katkısını simgelemektedir.

Cumhuriyet'in Erken Dönem Politikaları ile Uyum

Cumhuriyet döneminde, özellikle yer adlarında milli kimliği vurgulayan isimlerin benimsenmesi yaygın bir politikayı yansıtmaktadır. Felahiye adı, bu politikalar çerçevesinde sadece bir coğrafi yer tanımlaması olarak değil, aynı zamanda bir direniş ve kurtuluş simgesi olarak tercih edilmiştir. Osmanlı'nın son zaferlerinden biri olan Kut'ül Amare'nin toplumsal hafızada taşıdığı anlam, bu yer isminin verilmesinde etkili olmuş ve bölge halkı için kahramanlık destanlarının yaşatılmasına katkı sağlamıştır.

Felahiye adı, bölgenin tarihi, toplumsal ve manevi hafızasını yansıtan çok boyutlu bir anlam taşımaktadır. Kut'ül Amare Zaferi ile bağlantısı, bu ismin bir kurtuluş simgesi ve kahramanlık hatırası olarak benimsenmesini desteklemektedir. Cumhuriyet'in erken dönem politikalarıyla uyumlu şekilde, bu isim bölgenin Osmanlı ve Cumhuriyet tarihindeki yerini daha anlamlı hale getirmiş ve halkın milli kimliğini vurgulamıştır. Bugün

Felahiye, sadece bir coğrafi yer adı olmaktan öte, tarihî bir mirası ve toplumsal bağları temsil eden önemli bir sembol olarak varlığını sürdürmektedir.

Sonuç

Felahiye adının veriliş nedeni, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ve Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde yaşanan sosyo-politik dönüşümlerle doğrudan ilişkilidir. Bu isim, tarihî bir zaferin ve bu zaferin doğurduğu toplumsal hafızanın sembolik bir yansımasıdır. Özellikle Kut'ül Amare Zaferi gibi büyük bir askeri başarının yerel düzeyde anılması, hem Osmanlı'nın son zaferlerinin hem de bu zaferlere katılan bölge halkının kahramanlıklarının unutulmadığını göstermektedir. Bu bağlamda, Felahiye adı yalnızca bir yer adı değil, aynı zamanda bir özgürlük ve bağımsızlık simgesidir.

Cumhuriyet'in erken dönemlerinde yer isimlerinin değiştirilmesi veya yeni adlar verilmesi, ulusal kimliğin inşası açısından önemli bir politika olarak uygulanmıştır. Felahiye adı, bu politikanın tarihsel ve kültürel bir örneği olarak değerlendirilebilir. Ermenilerden kurtuluş ya da işgalden bağımsızlık kazanma gibi temaların yerel düzeyde sembolize edilmesi, halkın ortak hafızasında önemli bir yere sahiptir. Bu durum, isim verme süreçlerinin yalnızca coğrafi bir tanımlama değil, aynı zamanda bir kimlik oluşturma çabası olduğunu ortaya koymaktadır.

Kut'ül Amare Zaferi ile Felahiye adı arasındaki bağlantı, bu zaferde görev alan Yozgat ve Kayseri kökenli askerlerin kahramanlıklarına dayanır. Bu askerlerin bölgedeki aileleri ve nesilleri için bu adın anlamı, yalnızca bir zaferin hatırası değil, aynı zamanda bir onur kaynağıdır. Savaş sonrası dönemde askerlerin isimlerinin çocuklarına verilmesi ve soyadı kanunu ile bu isimlerin yaşatılması, bölgesel toplumsal hafızanın sürekliliğini sağlamıştır. Bu bağlamda, Felahiye adı, halkın kendi geçmişine duyduğu bağlılığı yansıtmaktadır.

Felahiye adının verilmesinde idari süreçlerin ve dönemin siyasal atmosferinin de etkisi büyüktür. İsmail Hakkı Altan Bey gibi Osmanlı sonrası dönemde idari görevlerde bulunan şahsiyetlerin, bu tür sembolik isimlerin belirlenmesinde rol oynadığı görülmektedir. Bu isimlendirme süreçleri, yalnızca yerel bir anlam taşımaktan öte, ulusal kimlik inşası sürecine katkıda bulunan stratejik bir hamle olarak değerlendirilmelidir.

Bölgenin halkı için Felahiye adı, yalnızca bir coğrafi kimlikten ibaret değildir; aynı zamanda tarihî, kültürel ve duygusal bir derinlik taşır. Bu isim, bir kurtuluşun ve özgürlüğün ifadesi olarak, geçmişin zorluklarıyla başa çıkma azmini temsil etmektedir. Felahiye adı, geçmişle geleceği bağlayan bir köprü görevi üstlenmiş ve bu bağlamda toplumsal dayanışmayı pekiştiren bir unsur haline gelmiştir.

Modern dönemde Felahiye adı, etimolojik kökeninden bir miktar uzaklaşmış olsa da, bölgesel bir kimlik ifadesi olarak yaşamaya devam etmektedir. Ancak bu isim, tarihî bağlamı sayesinde sadece bölge halkı için değil, daha geniş bir ulusal hafıza için de anlamlı bir referans noktasıdır. Bu yönüyle Felahiye adı, yalnızca geçmişin bir mirası değil, aynı zamanda geleceğe taşınan bir değer olarak kalıcılığını sürdürmektedir.

Felahiye adı, Osmanlı'nın son dönemlerinden Cumhuriyet'e geçiş sürecindeki tarihî ve kültürel bağlamların bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu isim, Kut'ül Amare Zaferi'nin bölgesel hafızadaki yankılarını temsil etmekle birlikte, yerel ve ulusal kimlik inşasının da önemli bir sembolüdür. Felahiye, tarihî geçmişi ve bu geçmişin toplumsal bellekteki yansımaları ile bölgenin kültürel değerini koruyan ve sürdüren bir miras niteliğindedir.

Kaynaklar

Acı, kadir. (2021). Felahiyemiz, Önder Ofset, Kayseri.

FELAHİYE
BELEDİYESİ
MASALLAH
2021
FELAHİYE

SURIYE'DE BAYIR-BUCAK HALKININ KİMLİĞİ ÜZERİNE YAZILI KAYNAKLARDA YER ALAN BİLGİLER VE "DEĞERLENDİRMESİ"

İsmet BOZOĞLAN

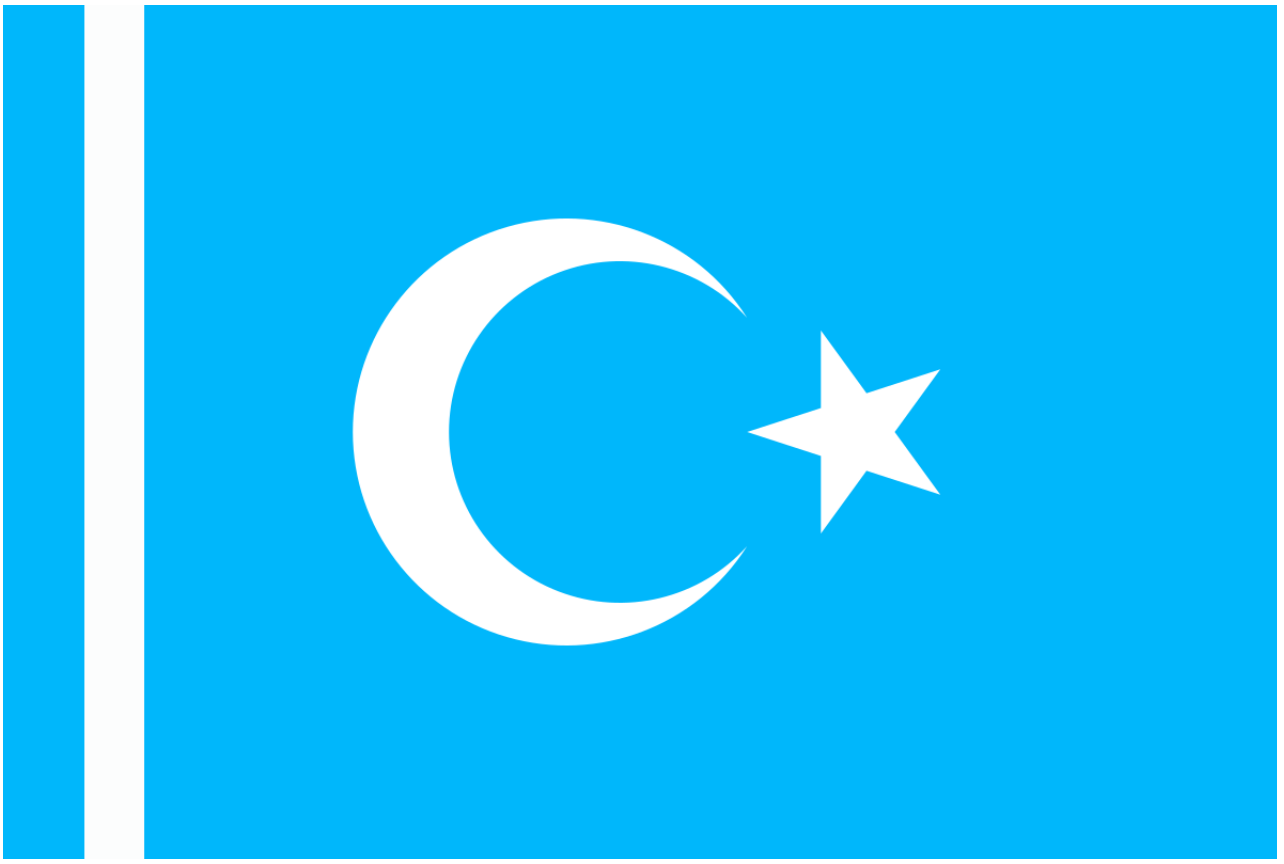

Giriş

Suriye'ye ilk Semitik halklar M.Ö.3000-2000 yılları arasında gelmişlerdir. İlk gelenler Yukarı Fırat Vadisinde yerleşmiş olan Amoritler'dir. Bu topraklarda birçok devletler kurulmuş, çatışmalar olmuş, Suriye'nin Müslümanlar tarafından Halife Ömer zamanında 637-638 yıllarında ve Antakya'nın 638 yılında teslim alınmasına kadar kargaşa eksik olmamış, bundan sonra bölgede sırasıyla Emeviler, , Abbasiler ve Fatımiler hüküm sürmüşlerdir.

1063 yılında bölgeye Türkler girmeye başladı. Suriye Türkmenlerinin tarihi de Irak'takiler kadar eskidir. Bölgede Hanoğlu Harun'la başlayan, Suriye Selçukluları, Eyyubiler dönemlerinde varlığını sürdüren Türk-Türkmen unsuru, Haçlı dönemi dışında Memlükler döneminde yine bölgede hâkim unsur haline gelmiştir.

Memlük Sultanı Baybars 1268 yılında Antakya Haçlı Prensliği'ni ortadan kaldırdıktan sonra Anadolu içlerine kadar ilerlediğinde, Moğol orduları önünden kaçıp Anadolu'ya sığınan ve mevcutları yüz binleri bulan Türk aşiretleriyle karşılaştı. Bu aşiretler kendisinden vatan talep edince, Sis'ten (Kozan) başlayıp Gazze'ye kadar uzanan bütün kıyı bölgesini kendilerine tahsis etti ve 40 bin çadır (kişi değil!) Türkmen'in bu bölgeye yerleştirilmesini emretti. Muhtemelen bu sayı, o günkü Suriye nüfusuna yakın bir nüfusu içeriyordu.[1] Bu nüfus buradan bir yere gitmedi. Hanoğlu Harun'dan sonra Afşin, Sanduk, Kurlü ve Atsız adlı Türk beyleri bölgede hakimiyet kurdular.

24 Ağustos 1516'da Sultan Selim (Yavuz) Halep, Şam ve diğer Suriye şehirlerini alıp Mısır üzerine yürüyüşüne devam ederek bölgedeki Memluk hakimiyetine son verdi. O tarihten 1918 yılına kadar bölge kesintisiz Osmanlı İmparatorluğu'nun hakimiyeti altında kaldı.

1536 Halep Tahrir defterinde, Halep Türkmenleri olarak Beğdillü, Harbendelü, Bayat,

İnallu, Köpeklü Avşarı ve Gündüzlü Avşarı olmak üzere altı taife gösterilmektedir. Her taife birçok cemaatten oluşmakta ve bu Türkmen toplulukları başlı başına bir kaza sayılmaktaydı. Bu taifeler Malatya'dan , Bakras civarına kadar yazlık ve kışlık dönemlerde yayılıyorlardı. Tüm bölge tamamen Türkmen hakimiyeti altında idi. Bir örnek verecek olursak:

1557 yılındaki Halep tahrir Defterlerine göre, Beğdili, Bayat, Beğlikli, Harbendelü, İnallı, Gündüzlü Avşarı, Köpekli Avşarı Peçenek ve Şahmelekli taifeleri ile Oyratlu-Osmanlı-Kösecelü cemaatleri ve herhangi bir taifeye bağlı olmayan müstakil cemaatlerden oluşuyordu. Bunların cemaat sayıları ise şöyle idi. Beğdilli: 69, Bayad: 47, Beylüklü: 9, Harbendelü: 35, İnallı:12, Gündüzlü Avşarı:6, Köpeklü Avşarı:4, Müstakil Cemaatler: 52, Oyratlu-Osmanlı- Kösecelü Cemaatleri.3, Peçenek ve Şah Meleklü: 6. Toplam 243 cemaat. Bunların toplam nüfusu 50.000 ile 60.000 arasında tahmin ediliyordu.[2]

Bu arada Arabistan'dan Suriye'ye yüzyıllarca süren göçler nedeniyle Suriye'deki göçebe Arap aşiretleri önemli bir miktara ulaşmıştı.

Bunların XVII. Yüzyılda belli bir yoğunluğa ulaşmalarının ardından, baskın ve soygun hareketlerine giriştikleri görüldü. Osmanlı devleti hem bu karışıklığı önleyip bölgede düzeni yeniden kurmak, hem de tahripkâr Arap aşiretlerinin önüne bir set çekmek amacı ile yer değiştirme ve

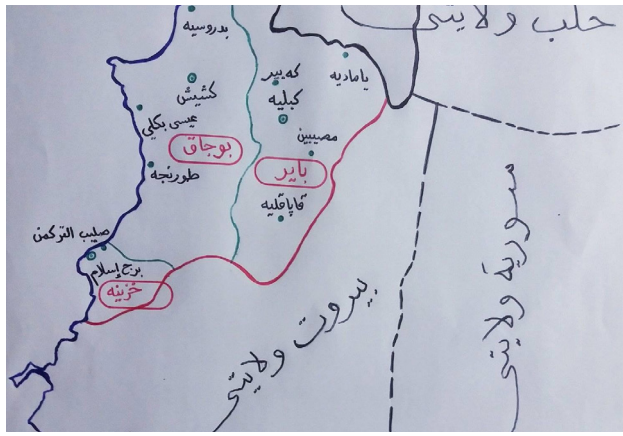

iskân gibi tedbirler alındı.

XVII. Asır sonlarında ve XVIII. Asır başlarında ülkede önemli ölçüde iskân çalışmaları yapıldı. Bu çalışma sırasında sadece Suriye'ye iskân edilen Yörük ve Türkmen aşiretlerinin sayısı 31 oymak, 97 aşiret ve 497 cemaate ulaşıyordu. Bu Baybars döneminden sonra ikinci kitlesel iskân çalışması idi ve çok kalabalık bir nüfusu içeriyordu.[3]

Yukarıdan bu yana bölgede iskân edilen insan unsurunun değişik boy, aşiret ve cemaatlerden oluştuğunu görmekteyiz. Tarihi süreçte Bayır-Bucak Türkmenleri diğer Türkmen toplulukları ile aynı kaderi paylaşmış olsa da, onlardan farklı bir macerası vardır. Burada, onları diğerlerinden ayıran bu maceraya kısaca değinmekte yarar vardır:

Halkının büyük çoğunluğu çok eski tarihlerde bölgeye gelmiş olan Türk boylarıyla 16. yüzyıl başlarında bölgeye iskân edilen Türklerden oluşan Bayır ve Basit, bu bölgenin en eski ve büyük yerleşim yerleriydi. Bayır ve Bucak, Osmanlı'nın son dönemlerinde Lazkiye Sancağı'na bağlı birer nahiye idi. Bayır, 1847 yılında Sayda Eyaleti Lazkiye Sancağına bağlı bir kaza iken, 1888 yılında nahiye olmuştur[4]. Aynı şekilde Bucak da 1847'de kaza iken nahiyeye dönüştürülmüştür.[5]

1908 yılında aynı bölgede Bayır ve Basit adında iki nahiye vardır ve Bayır'ın müdürü Halil Şükrü Efendi, Basit Nahiyesinin müdürü ise Ahmet Hamdi Efendi'dir.[6] Bir dönem Cisrişşuğur'a bağlı olan, daha sonra Antakya kazasına bağlanan ve 1918'de işgalden sonra kurulan İskenderun Sancağı'nın sınırları içinde kalan Ordu (Yayladağı) da tamamen Türkmenlerle meskûndu. Hatta Fransız birlikleri ile yaşanan çete savaşlarından sonra kasaba Fransızlar tarafından işgal edilince Ordu merkezinden ve köylerinden kaçan halk Bayır-Bucak köylerine sığınarak bir süre orada misafir kaldılar.

Haziran 1921'de Türk ve Fransız heyetleri arasında Ankara'da barış görüşmeleri başladı. Sınır konusunda Türkiye için esas, Misâkı Millî ilkeleri, yani Türk nüfusun yaşadığı bölgeler idi ve Bayır-Bucak'ın durumu gün gibi ortada idi. Buna rağmen, Fransızlar bunu kabul etmek istemiyordu.

Türk ve Fransız heyetleri arasında barış görüşmeleri sırasında bu konu tartışılırken, Fransız Yüksek Komiseri tarafından 12 Eylül 1921 tarihinde yayınlanan 1052 numaralı kararname ile, İskenderun Sancağı'na bağlı olan Harim, halkının çoğu Arap diye Halep'e bağlandı, halkının tamamına yakını Türkmen olan Bayır-Bucak bölgesi ise ekonomik sebepler gerekçe gösterilerek Lazkiye'ye bağlandı.[7]Türkiye bu konuda hassas olduğu halde, görüşmeler sırasında bu kararname gerekçe gösterilerek Türkiye'nin isteği reddedildi.

Nihayet görüşmeler tamamlandı ve 20 Ekim 1921'deTürkiye ile Fransa arasında Ankara İtilafnamesi imzalandı. İtilafname ile çizilen sınıra göre, Ordu (Yayladağı) İskenderun Sancağı'nda, Bayır-Bucak ve Basit Lazkiye sınırları içinde kaldı. Bayır-Bucak'a sığınan Ordulular Ankara İtilafnamesi imzalandıktan sonra Ordu'ya döndüler. Bayır-Bucaklılar ise Suriye'de kaldılar ve baskı altında yaşamaya, ümitle Türkiye'ye katılacakları günleri beklemeye başladılar.[8]

Yıllar geçti. 1936 yılında Türkiye'nin İskenderun Sancağı'nın durumunu gündeme getirip konuyu Milletler Cemiyeti'ne götürmesinden sonra Ocak 1937'de Sancağın bağımsızlığı kabul edilince Bayır-Bucak'ta ümitler güçlendi. Ancak Cenevre'de sınırlar belirlenirken Türk heyetinin bütün çaba ve ısrarlarına rağmen Fransızlar ve Milletler Cemiyeti heyetindeki diğer üyeler bu bölgenin tekrar İskenderun Sancağı'na (Hatay) bağlanmasını kabul etmediler.

Buna rağmen Bayır-Bucaklı Türkmenler bu dönemde "Hatay" adını almış olan İskenderun Sancağı'nın kurtuluş mücadelesine katkıda bulunmak ve kendilerinin kurtulup Hatay'a katılabilmeleri için 1938 başlarında, Hatay Erkinlik Cemiyeti'nin bir uzantısı olmak üzere "Altay Grubu" adında bir cemiyet kurdular.

"Altay Grubu Genel Mümesilliği" eliyle yönetilen emiyetin merkezi Lazkiye'de idi. Lazkiye Merkez Başkanlığına iki kol bağlıydı. Bunlar "Bayır Kolu" ve "Bucak Kolu" idi. Her kol kendi Heyet-i İdaresi tarafından yönetiliyordu. Cemiyetin 550 üyesi vardı. Bölgedeki Türkmenler, bu cemiyet vasıtasıyla Sancak Türkleri ile işbirliği yaptılar. Hatay Devleti kuruluşunu onlar da ümit

ve sevinç içinde karşıladılar, bayram yaptılar. [9] Ancak bu dönemde Suriye yönetiminin Türkmenler üzerindeki baskıları arttı. Nitekim Hatay Devleti'nin Türkiye'ye katılacağı söylentiler güçlenip kurtuluş ümidi kalmayınca, baskıların da etkisiyle Bayır Kolu 23 Mayıs 1939, Bucak Kolu 15 Haziran 1939'da faaliyetlerine son verdiler. Hatay Türkiye'ye katılınca yine Türkiye dışında, Suriye'de kalan Türkmenler ağır bir baskı altında, ve karamsarlık içinde yaşamaya devam ettiler.

Devam eden acılı günler dayanılmazdı.Şehre gittiklerin de onurlarından oynuyorlardı. Devamlı değişen yönetimler bölgede de Bayırbucaklıları zora sokacak uygulamalara girişmişlerdi.

Yol yapacağız diye verimli arazilerden geniş yollar , burası hazine yeri burası ormanlık alan diye zaten dar olan topraklarını da iyice daraltmaya hayatlarından bezdirmeye çalışıyorlardı. Bu duruma dayanamayanlardan bazıları ferdi bazıları da ailecek yavaş yavaş Türkiye'ye sığınmaya başladılar. Bazıları bari çocuklarımız kurtulsun diye çocuklarını Türkiye sınırından geçirerek Türkiye'de yetiştirme okullarında okutmaya başladılar. Buna rağmen yapılan baskılardan kurtulmak için 1946 yılında Hatay'ın Kırıkhan ilçesine 80 aile göç etti.

Bu ailelere Kırıkhan Muratpaşa köyünden 40 ar dönüm arazi verildi. Daha sonra 1952 yılında 200'ün üzerinde aile, Türkiye'nin bakanlar kurulu kararı ile Kırıkhan'ın Karadurmuşlu köyüne toplu iskan ettiler.Kişi başına 4 er dönüm arazı verildi. 1967-1968 yıllarında İsraillin Gol an tepelerini işgali sonunda Gol an bölgesine yakın köylerden toplu göçler yine Kırıkhan'a yapıldı.

Bir yandan da çeşitli şekillerde Türkiye'ye gizli kaçak gelerek TÖMER den ders alarak yabancılar uyruklular sınavına girerek Türkiye de okumaya başladılar.

2010 a kadar gelen okuyan öğrenci sayısı 673 olduğu bilinmektedir. Bu arada Lazkiye'nin Cimlen mahallesine yüz bin bayırbucaklı göç etti. 2011 den itibaren Suriye de meydana gelen iç kalkışmadan Türkiye'ye gelmek zorunda olan Bayırbucaklılar Yayladağı, Osmaniye, Kahramanmaraş ve İslahiye göçmen kaplarında sığınmaktadırlar. Bazı ailelerde daha önce Türkiye'de bulunan çocuklarının yanında yerleşmiş bulunmaktadır. Sadece bucak bölgesinde 20 ye yakın köylerde bulunan Buyırbucaklılar göç etme fırsatı bulamamışlardır. Bunun dışında 35 bayır, 37 Bucak bölgesinde bulunan köyleri ve 45 e yakın mezra ve yayla evlerinin şu anda tamamen boşalmış bulunmaktadır. Sadece Türkmen dağındaki Kahraman gençlerimiz 6 köyümüzü korumaktadırlar. Böylece Lazkiye ,İdlip ve bucak bölgeleri ile beraber Anadolu'nun hemen hemen her İlinde bayırbucaklıya rast gelmek mümkündür. (10)

Sonuç olarak, Bu bölgenin en temel unsuru Türklerdir. Bunların giyimleri, adetleri, yüz şekilleri, temiz, arı-diri olmaları, yemekleri, köy düğünlerindeki oyunları ve güreşe verdikleri öneme bakılarak Türk kültürüyle birebir örtüştüğü görülmektedir. Bu insanlar asil su katılmamış birer Türkmen ya da Yörük aşiretine mensuptur ve hep Türkiye aşkıyla yaşamışlardır. Kendilerine göre, en iyiyi onlar bilir. Her köyün insanı kendisine göre üstündür. Bu da Bu insanların Türk karakterini taşıyan kişiler olduğunun ve bu özelliklerini daima muhafaza ettiklerinin en büyük belgesidir.

Bayır-Bucak bölgesinde yaşayan insanların genellikle beyaz tenli, orta boylu, siyah saçlı, siyah gözlü çalışkan, dürüst, zeki, onurlu kişiler olduğunu görüyoruz. Dilleri öz Türkçedir. Bundan 60-70 yıl önce bölgede kimse Arapça bilmezken, Suriye'nin yoğun baskıları sonucu, Arapça konuşmak, yaşamak için zorunlu bir şart haline getirilmiştir.

Osmanlıların en güçlü zamanlarında, bölgenin Arap yerleşimlerine veya akınlarına set çekmek için, kutsal yerlere giden yolun güzergâhında ön karakol görevi yapmak için Anadolu'dan göç ettirilen Yörüklerin ve Sivas yöresinden gelen özbeöz Türkmenlerin bulunduğu yer Bayır-Bucak, burada yaşayanlar da "Bayır-Bucaklı" dır. Bunun ötesine söylenecek her söz fazladır.

Sonuç

Tarih boyunca çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Suriye coğrafyası, Türk boyları ve Türkmenler için önemli bir yerleşim ve mücadele alanı olmuştur. Bölgeye ilk gelen Amoritler'den Osmanlı İmparatorluğu dönemine kadar geçen sürede birçok devlet ve halk bu

topraklarda hakimiyet kurmuş, siyasi ve toplumsal değişimlerin merkezinde yer almıştır. Ancak bu süreçte, Bayır-Bucak Türkmenleri gibi yerel halklar, değişen yönetimlerin ve siyasi çekişmelerin getirdiği zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmıştır. Türklerin Suriye'deki varlığı, yalnızca askeri ve siyasi hakimiyetle sınırlı kalmamış, aynı zamanda bölgenin sosyal ve kültürel yapısının şekillenmesinde de önemli bir rol oynamıştır

Bayır-Bucak Türkmenleri, Osmanlı'nın iskân politikalarıyla birlikte bölgede nüfus yoğunluğunu artırmış ve yüzyıllar boyunca kültürel kimliklerini korumayı başarmışlardır. Buna rağmen, Osmanlı'nın zayıfladığı ve Fransız mandasının bölgede etkili olduğu dönemlerde, bu topluluklar üzerindeki baskılar artmış, ekonomik ve sosyal kısıtlamalarla karşılaşmışlardır.

Özellikle, Hatay'ın Türkiye'ye katılma sürecinde yaşanan gelişmeler, Türkmenlerin tarih sahnesindeki varlık mücadelesini yeniden canlandırmış, ancak bu çabalar Suriye sınırları içerisinde kalan Türkmenler için arzu edilen sonucu doğurmamıştır

Modern dönemde, Bayır-Bucak Türkmenleri üzerindeki baskılar, bölgenin siyasi istikrarsızlıklarıyla daha da şiddetlenmiştir. Bölgenin stratejik konumu ve Türkmenlerin Türkiye ile olan etnik ve kültürel bağı, onları çeşitli yönetimler tarafından hedef haline getirmiştir.

Topraklarının daraltılması, ekonomik kaynaklarının kısıtlanması ve kültürel haklarının ellerinden alınması, bu toplulukların hem kimliklerini koruma mücadelesini hem de günlük yaşamlarını zorlaştırmıştır. Buna rağmen, Bayır-Bucak Türkmenleri tarih boyunca sergiledikleri dayanıklılık ve mücadele ruhuyla varlıklarını sürdürmeye devam etmişlerdir.

Günümüzde, Bayır-Bucak Türkmenleri'nin karşı karşıya olduğu sorunlar, sadece bölgesel bir mesele olmaktan çıkmış, uluslararası kamuoyunun dikkatini çekmesi gereken bir insan hakları meselesi haline gelmiştir.

Türkmenlerin yaşadığı zorluklar, tarihi bağlamıyla birlikte ele alındığında, bu toplulukların korunması ve desteklenmesi için etkili politikalar geliştirilmesi gerektiği açıktır. Bölgenin barış ve istikrarı için, Türkmenlerin ekonomik, sosyal ve kültürel haklarının gözetildiği bir yaklaşım, hem bölge halkları arasında hem de uluslararası toplum nezdinde adaletin tesis edilmesi adına önemli bir adım olacaktır. Modern dönemde, Bayır-Bucak Türkmenleri, bölgedeki siyasi istikrarsızlıklar ve güç mücadelelerinin gölgesinde, kimliklerini koruma çabalarını sürdürmektedir.

Bölgenin stratejik konumu, Türkmenlerin yalnızca yerel yönetimlerle değil, aynı zamanda uluslararası aktörlerle de mücadele etmek zorunda kalmasına neden olmuştur. Ancak tüm bu zorluklara rağmen, Bayır-Bucak Türkmenleri, tarih boyunca gösterdikleri direnç ve dayanıklılıkla, varlıklarını ve kimliklerini koruma iradesini ortaya koymaya devam etmektedir.

---

[1] M.Tekin, Dünden Bugüne Suriye ve Türkiye-Suriye İlişkileri, MKÜ Yayını, Adana 2018, s.60)

[2]Halil Sahillioğlu, Güneyde Kültür, Sayı 113-114, Temmuz-Ağustos, s. 1-10; 2-Orhan Kılıç, " 1957 tarihli Mufassal Yörük Defterine göre Halep Türkmenleri" Türk Dünyası Araştırmaları, s 105, Aralık 1996, sayfa. 59-75.

[3] Cevdet Türkay, Arşiv Belgelerine Göre Osmanlı İmparatorluğunda Oymak, Aşiret ve Cemaatler. İstanbul 1979; Mehmet Tekin, Dünden Buugüne Suriye, Türkiye-Suriye İlişkileri, s.394

[4] Osmanlı Yer Adları, s.69

[5] a.g.e. s.94

[6] Salnamei Vilayet-i Haleb, 1326, defa 7, s.370

[7] Mehmet Tekin, Hatay İşgal Yılları ve Bağımsız Hatay Devleti Kronolojisi, Ankara, 2011, s. 97

[8]M.Tekin, Hatay İşgal Yılları….., s.97-98

[9] Mehmet Tekin, Dünden Bugüne Suriye ve Türkiye-Suriye İlişkileri, MKÜ yayını, Adana 1918, s.400-401

(10) İsmet Bozoğlan, Dünden Bugüne Suriye Türkmenleri – 1- Bayır- Bucak Türkmenleri Suriye Türkmen Meclisi kültür Yayınları 1. Baskı Şubat 2018 , s. 6o- 253-255

SAİT ÖZER

Sezai Karakoç, kendisini tam şartlamış, hedefe tam kilitlenmiştir. Onun hedefi Diriliş'tir. O da Diriliş neslinin bir eridir. Diriliş'in bir cephesi olduğuna inanır. Diriliş bir savaştır. Bu öyle bir savaştır ki topla, tüfekle yapılmaz. Onun girdiği savaş "ruh"la yapılan savaştır. Bu savaş bir zihniyet savaşı, bir medeniyet savaşıdır. "Cihadı, sadece savaşta, cephede silahla çarpışmak biçiminde yorumlama gibi dar ve sınırlı anlayışa sapmamalı. Kültür ve medeniyet savaşını da öncelikle borç olan savaşa katmalı. Daha doğrusu bu tür savaşı, o savaşın içinde düşünmeli." (s.29).

Bu savaşta ruhun cephesi bellidir. Ruh, daima Allah'ı bilme ve Allah'ın huzurunda olma savaşı içinde olmalıdır.

Sezai Karakoç, Allah'a inanan bir mümindir. Allah'a inanan insanların hür, diğerlerinin tutsak olduğuna inanır. "İnkâr tutsaklık, inanç özgürlüktür." der.

Karakoç bir davanın neferidir. Onun davası ilk insan ve ilk peygamber Hz. Âdem'den başlayıp bütün peygamberlerin ve en nihayetinde de son peygamber Hz. Muhammed'in davasıdır. Onun davası "hakikat davası"dır.

Sezai Karakoç, tarihin sürekliliğine inanır. Tarihi süreç içinde inanç ve inançsızlık her daim var olacaktır. Kapitalizm ve sosyalizmi toplumları çürüten, insanların arasına kin ve öç tohumları eken düşünce sistemleri olarak görür. Onun Diriliş yolu, "şeytanın topladığı ve uğursuzluk saçan her topluluğu dağıtma, Allah'ın ipine sımsıkı sarılan topluluğu kurma yolu, yöntemi ve savaşıdır." (s.13).

Karakoç, insanı perişan eden tehlikelere karşı nasıl davranması gerektiğini bilir. Onun bu konudaki tespitleri kendi nefsinden ziyade bizler için birer ikaz ve yolumuzu aydınlatan ışıklar gibidir. Şöyle diyor Karakoç: "Doğu'yu Batı'yı bilmeliyim. Eski uygarlıkları derinlemesine incelemeliyim. Yükselişlerin ve düşüşlerin sebeplerini derinden derine araştırmalıyım. Allah'ın insanoğluna en büyük nimeti olan İslam inanç ve medeniyetine mensup olan bir toplum, nasıl olur da bugünkü acıklı duruma düşer? Bunun mutlaka bir veya birçok sebebi vardır. Bunu bilmeliyim." (s.14). Bu noktada Karakoç, dikkat edilirse körü körüne bir fikre bağlanan, o fikri savunan veya inkâr eden bir kişi değildir. Sadece mücerret hakikati araştırmaz. Meraklıdır. Peşin hükümlü değildir. Olayları inceden inceye değerlendirir. Kendisi için faydalı olduğu kanaatine vardıklarını seçer alır.

Onun tam bir inanmış mümin olduğunu şu ifadelerinde görüyoruz: "Allah'ın rahmet ve affından hiçbir zaman ümidimi kesmem." (s.15).

Sezai Karakoç'un davası bir neslin davasıdır. Bu dava çileli, meşakkati fazla olan bir davadır. Eğer bu yola çıkan Diriliş erine Allah nasip ederse o, pek çok aşamaları geçer. Onun Diriliş Neslinin

Amentüsü dediği davasında geçmişi bütün bütün ret de yoktur kabul de. Onun hedefinde geçmişi, geleceği şimdiki zamanda bir araya getirme ideali vardır.

Sezai Karakoç, inandığı İslam davasını çağa uydurmak değil, çağı İslam davasına uydurmak hedefindedir. Burada geçmişin şanlı sayfalarıyla övünmeyi yetersiz bulur. "İslam insanı, İslam'a çağırır. İslam bir çağırış aşkıdır. Gerileyen, duralayan, bayatlayan çağrıyı tazelemek, yenilemektir diriliş." (s.34).

Sezai Karakoç, şehirlerin inançlı ve inançsız olanının olduğunu söyler. Dolayısıyla o, bir site kurmayı hayal eder. Bu sitedeki şehirlerin hepsi de mümin olmalıdır. Bu sitelerin etrafında yüksek duvarlar olmayacaktır. Bu sitelerin koruyucusu yalnız İslam aşkı ve hakikati olacaktır. Ayrıca bu sitelerin en güçlü yanı toplum olacaktır. Çünkü insanı ve toplumu çürümüş bir sitenin hayatta kalma şansı yoktur. Onun kuracağı sitede insanlar üretime doğru, tüketime ters orantılı bir erdem ilkesini benimseyeceklerdir. Bu sitede zengin ve fakir çok da farklı hayat süremeyeceklerdir. Bunun gerçekleşmesi elbette mümkündür çünkü bu sitede denetimi manevi güçler yapacaktır. Sitede yönetici konumunda halk olacaktır. Ancak yönetim putlaştırılmayacaktır. Bu sitede kadınlardan, yaşlılara, dullara, sakatlara, çocuklara varıncaya kadar herkes için bir planlama vardır. Mesela çocuklar sadece bilgi yönünden değil aynı zamanda ahlak ve irade yönünden de eğitileceklerdir.

Karakoç'un idealindeki devlet İslam devletidir. Bu devlet bir erdem devleti olacaktır. Kuvvet ve madde sahipliği bu devlette geçerli değildir. Bu devlette erdem ve ahlak sahipliği hâkim olacaktır. Bu devletin temelinde Kur'an'ın koyduğu ilkeler esastır.

Karakoç'un kurmak istediği devlette elbette ekonomi için de teklifler ve çözümler vardır. Bir kere Müslüman kuvvetli olmalıdır. Müslüman asla inançsız toplumların merhametine el açmamalıdır. Müslüman (Diriliş eri) çalışkan olmalıdır. Günümüz ağır sanayinin etkili olduğu bir dönemdir. O vakit Müslüman aklını kullanarak Hakikat Medeniyeti oluşturma yolunda ağır sanayiyi kendisi kurmalıdır. Bu ekonomide fertlerin özel teşebbüs hürriyeti de kesinlikle kısıtlanmayacaktır. Şunu da burada söylemekte yarar var. Bu devlette kesinlikle faiz olmayacaktır. "Zekât, maldan ve kazançtan adeta fizik ve kimyasal bir zaruretle ayrılarak Devlet veya Toplum hazine ve kasasında toplanacak ve oradan tekrar kişilere ve kurumlara dönerek toplumda sosyal adaletin ve seyyaliyetinin düzenlenmesi sağlanacaktır." (s.53).

Sonuç

Sezai Karakoç, inanç ve medeniyet temelinde bir diriliş hareketini savunarak, hem bireysel hem de toplumsal düzlemde hakikati arayan bir yaşam biçimini benimsemiştir. Onun mücadelesi, topla tüfekle değil, ruhla ve zihniyetle yapılan bir savaştır. Bu savaş, modern çağın dayattığı tüketim odaklı ve ahlaki temellerden uzak yaşam anlayışına karşı, İslam'ın özüne dayalı bir medeniyetin yeniden inşasıdır. Karakoç, kapitalizm ve sosyalizmi toplumları çürüten ideolojiler olarak değerlendirirken, İslam'ın sunduğu erdemli yaşam modelini bir kurtuluş yolu olarak görür. Bu çerçevede, Diriliş Nesli'nin bir eri olarak, medeniyetin yükselişi için öncü bir misyon üstlenmiştir.

Karakoç'un kurmayı hayal ettiği "erdem devleti", adalet ve ahlak ilkelerine dayanan bir toplum düzeni öngörmektedir. Onun idealindeki toplum, bireylerin üretken olduğu, zengin ile fakir arasında uçurumun bulunmadığı, ahlaki ve manevi değerlerin hâkim olduğu bir yapıya sahiptir. İslam medeniyetinin özüne dönüşü savunurken, geçmişin şanlı sayfalarına övünçle değil, bugünü ve geleceği inşa eden bir bilinçle yaklaşılmasını önerir. Bu doğrultuda Karakoç'un mesajı, bireylerin ve toplumların maddi kalkınmadan önce manevi ve ahlaki kalkınmayı hedeflemesi gerektiği yönündedir. Sonuç olarak, Sezai Karakoç'un idealleri, İslam medeniyetine dayalı bir hakikat arayışını hem bireysel hem de toplumsal boyutta diri tutmaya devam eden bir çağrıdır.

Kaynak

Sezai Karakoç, Diriliş Neslinin Amentüsü, Diriliş Yay., İstanbul 1986, s.64.

TARİHİ DOĞRU OKUMALIYIZ

Bedrettin KELEŞTEMUR

Tarihi iyi okumalıyız.

Tarih yapraklarını şöyle bir çevirdiğinizde, 'hakikatlerle de yüzleşmiş' olursunuz!

1821 Rum İsyanının baş aktörü olarak da bilinen,

Patrik Gregoryas'ın Rus Çarı Aleksandra yazdığı mektubu İgnatiyef hatıralarına almış.

Geliniz o mektubu birlikte okuyalım;

"Türkleri maddeten ezmek ve yıkmak mümkün değildir.

Türkler Müslüman oldukları için çok sabırlı ve mukavemetlidir.

Gayet mağrurdurlar ve izzetli iman sahibidirler.

Bu hasletleri, dinlerine bağlılıklarından, kadere rıza göstermelerinden,

Ananelerinin kuvvetinden, padişahlarına, devlet adamlarına, kumandanlarına

Ve büyüklerine olan itaat duygularından gelmektedir.

Türkler zekidirler ve kendilerini müspet yolda,

Sevk ve idare edecek reislere sahip oldukları müddetçe de çalışkandırlar.

Onların bütün meziyetleri, hatta kahramanlık ve şecaat,

Duyguları da ananelerine olan bağlılıklarından, ahlaklarının sağlamlığından gelmektedir.

Türklerde evvela itaat duygusunu kırmak ve manevi bağlarını parçalamak,

Dini sağlamlığını zayıflatmak icap eder.

Bunun da en kısa yolu, milli geleneklerine,

Ve maneviyatlarına uymayan harici fikirlere, hareketlere alıştırmaktır.

Maneviyatları sarsıldığı gün, Türklerin kendilerinden şeklen çok güçlü,

Kalabalık kuvvetler önünde zafere götüren asıl kudretleri sarsılacak

Ve maddi vasıtaların üstünlüğü ile yıkmak mümkün olabilecektir.

Bu sebeple Osmanlı Devletini tasfiye için mücerred olarak harb meydanlarındaki zaferler kâfi değildir.

Yapılacak olan, Türklere bir şey hissettirmeden, bünyelerindeki tahribi tamamlamaktır."

Batılı mütefekkirler ne diyorlar, "Türkler birçok kötülüğü Rumlardan öğrendiler!"

Bizans denilince ilk akla, 'siyasi entrikalar' gelir!

Anadolu'nun kapılarını bizlere açan Alparslan,

"Bizler bidat bilmeyen saf ve temiz Müslümanlarız" sözleriyle bu milleti tarif ediyorlardı.

Patrik Gregoryas'ın mektubuyla birebir örtüşen bir tarif!

Anadolu'ya ilk geldiğimizde karşımızda Rumları, Ermenileri ve diğerlerini bulduk

Bir batılı tarihçi M.A. Ubici'nin tespitleri çok önemlidir.

1850 yıllarında İstanbul'da kalan M.A. Ubici'nin değerlendirmeleri şöyle;

"Bir kaide olarak, Ermeni ye istediği paranın yarısını,

Rum'a üçte birini, Yahudi ye dörtte birini veriniz.

Fakat bir Müslüman'la alışveriş ettiğiniz zaman istediği fiyattan emin olunuz ve istediğini veriniz..."

Ne diyorlar, "Türkler, savaş meydanında kazandıklarını masa başında kaybediyor!"

Masa başına samimi duygularla geliyorsunuz.

Kafanızda binlerce şeytan/ şeytani fikir ve fesat dolaşmıyor.

Masa başında hiçbir zaman diplomasi konuşmamıştır,

'yalanı adet haline getiren riyakâr yüzlerle' muhatap oluyorsunuz!

Bütün alışverişlerinde; ister siyasi, ister ticari, ister askeri olsun

'aldatma' üzerine fikirlerini inşa ettirmişlerdir.

Sözün burasında ne diyeceğim; Biz böyle bir millettik!..

Ahi Evran ruhuyla yedi iklimi selamlamıştık.

Günümüz Türkiye'sinin malum kirlenmişliğini görüyorum da; utanıyorum, sıkılıyorum!

20 milyon km2'yi bulan o geniş coğrafyada, zabıta vaka 'sının nadir olarak görüldüğü bir milletin geldiği veya getirildiği yer! Sadece, vahim diyorum!..

Tarih boyunca, 'adil, halim, selim, dürüst, güvenilir' bir yüzle âlemi selamlayan bir millet şimdi akıl almaz iftiralar ve karalamalarla savaşıyor!

Tarih boyunca, 'emperyalist, sömürgeci ve istilacı' olmayan bir millet, günümüzde tarihi suikastlarla karşı karşıya! "değil krallıklar; İmparatorluklar arasında bile asrında sulhu sağlayan" bir millet ve onun evlatları kahpeliklerle boğuşuyor!

Gazi Atatürk, "Türkler kadar başka milletlerin diline, dinine, kültürüne bu kadar saygılı başka bir millet yoktur.

Rumlar ve Ermeniler düşmanla işbirliği yapmadığı sürece rahat bir hayat yaşamıştır ve yaşayacaktır"

Türk'ün dost ve samimi yüzü tarihin hiçbir döneminde değişmemiş!

Ama o dost yüz kendisine aynı samimiyette bir tavır maalesef görememiştir.

Şair Nebi Hezri ne diyorlar;

"Muhabbet sonsuzdur, ömürse kısa
Ne olur, sadakat ebedi kalsa!
Kimin yüreğinde bir tel kırılsa,
Benim yüreğimdir, benim yüreğim
Yüzlerde gözlerde sevgi okunur
Muhabbet yürekten yüreğe konur
Güzeller gözünde o ateş, o nur
Benim yüreğimdir, benim yüreğim"

Böyle bir yürekle asırları selamladık…

Böyle bir yüreği koruyalım ama vakarımızdan ve edebimizden de zerre kadar tavizkar olmayalım!

Örnek olalım ama 'kantarın topunu da kaçırmayalım'

Bir millet kendi yürüyüşünü terk etimi, işte o zaman bela ve musibetler başına yağmaya başlar!

Cengiz Aytmatov ne diyorlar;

"Ey Türkoğlu! Sen özüne yabancılaşma, toprağına yabancılaşma, atana yabancılaşma!

Kısaca, Türk ol! Toprağınla bütünleş, tarihinle bütünleş!" Bir tarihçinin dediği gibi, "Türk'ten başka Japon Denizinden Atlas Okyanusuna, Sibirya'dan Habeşistan'a kadar aynı anda sesini duyurmuş ve bu muazzam arz kıtasında 80'den fazla devlet kurmuş bir millet gösterilemez.."

Bizler, tarihimizle baş başa geleceği tefekkür edecek bir iklimin arayışında olmalıyız.

O sebepledir ki, tarihi tefekküre, 'geçmişle muhabbet..' deriz.

O muhabbetten bir anekdot düşelim;

16. yüzyılda Türklerle yaptığı mücadelelerden dolayı, Katolik Avrupa tarafından kendisine "Hıristiyanlığın şövalyesi" unvanı verilen Boğdan Beyi Büyük Stefan'ın ölüm döşeğin de, evlatlarına tarihin ibretle asırlara ferman olarak takdim edeceği şu vasiyette bulunur:

"Belki de yakında himayeye muhtaç olacaksınız
Asla Rus'a yanaşmayın. Haindir, sizi yok eder.
Fakat kendinizi Türklere emanet edin. Adil ve merhametlidirler"

Allah Resul'ünün Mekke hayatını hatırlayınız..

Müşrikler bütün emanetlerini, Allah Resulüne bırakırlardı!.. İman etmeseler bile, O'nun Muhammed'ül Emin olduğunu bilirlerdi..

'emin ve güvenilir olmak..' bu milletin belki de tarihte var olan en güzel sıfatları arasında görüyoruz.. Bu sıfat, Anadolu insanının varlık sebepleri arasında yerini alıyor diyebilirim.

Nelere üzülürüz?.

Dünü çabuk unutan bir milletiz!.

Hafızası ve hatıraları canlı bir şekilde işlenmeyen buna her ne hikmetse lüzum görmeyen bir milletiz!.

Bu durum bizleri ve aydınımızı ne yapmıştır;

'kendi içine kapalı/ korkak/ ürkek dozu bir türlü iyi ayarlanamayan bir karakter!.

Uğur Derman çok ince bir üslup kullanır; "Sanatımızda gönül eksikliği var" Aman Allah'ım! Bu ne yalnızlık, bu ne hissizlik, bu ne garipliktir!.

Prof. Dr. Bayram Kodaman iki ana noktayı vurguluyor; "Birinci önemli nokta; Coğrafyayı, tabiatı vatanlaştırmayan, fiziki bir hâkimiyet ebedi değildir.

Bu ise ülkeyi imar etmekle olur. İkinci önemli nokta; Toplumu milletleştirmeyen, insanı milletin ferdi yapmayan, beşeri unsur üzerindeki hâkimiyet ebedi değildir, gelip geçicidir. Milletleşme ise milli kültürle olur."

Prof. Dr. Mehmet Kaplan, doğudaki tarihi ihmal konusunu öylesine güzel bir şekilde dile getirmiştir ki; "Türkler, Anadolu'ya Doğu Anadolu'dan geldikleri ve uzun yıllar buralarda yaşayarak yüksek bir kültür ve medeniyet yarattıkları halde daha sonra Batıya yönelen fütuhat ve yerleşme dolayısıyla, Doğu Anadolu maalesef ihmale uğramış kendi kaderine terkedilmiştir.."

Bu bir tarihi tespit!. Birde meselenin manevi ihmal yanı var.. Hadiselere karşı ilgisizlik..

Bir daha tekrar etmek istiyorum, 'tarihi iyi okumalıyız!' Dünü, iyi görebilmeliyiz. Bütün bunları yüreğimizden gelen bir sesle söylüyoruz.

Tahsin Ünal, eserinin önsözünde; "Tarih yüzü gülmez, asık suratlı bir ihtiyar değildir.

Aksine insanı bazen güldüren, bazen düşündüren fakat mutlaka güzel güzel fıkralar anlatan hoş sohbet, nur yüzlü bir ihtiyar dededir.

İnsan bin yıl yaşamaz ama ihtiyar tarihi okuyan bin yıl yaşamış gibi bilgi, kültür, tefekkür ve tecrübe sahibi olur."

***

ŞİİRLE ANLATIM, HATIRI VAR

"Bir kahvenin kırık yıl hatırı" için,
Dost selâmını, gönlüme yazarım!
"Çaylar bahane, dost kelâmı" için,
Dağlar, vadiler aşarak gezerim

ÇİLE

Çile, tebessüm eder, sadakate
Sadakat, 'içinde taşır derdini'
Hayat yoğrulur, döner hakikate
Hakikat, 'içinde taşır merdini'

HAYAT BAĞI GİBİ

Ezanlar okunur, 'günün beş vakti'
Semalarda yükselir, 'tekbir aşkı'
O aşkla, sabırla örülür atkı
Üzerimizde, 'hayat bağı' gibi

BİR AKIL

Reçete mi; bir akıl, bir yürek ol
Dost ol; 'işine, eşine, aşına'
Özüne, sözüne güven; emin ol,
Vatan toprağına, her karışına…

GÖKTEKİ YILDIZLAR GİBİ

"Sahabe, gökteki yıldızlar gibi"
Her biri, kendi menzilinde akar
İdrakim, o deryada damla gibi
Ruhuma, ışığı kandiller yakar…

SÖKÜLDÜĞÜ GÜN

Işık, karanlığa gömüldüğü gün
Yıldızlar, gönlüme döküldüğü gün
Mısralar hafızamda, didik didik;
Akıl haznesinden sökülduğü gün

19'UN KATLARI

Gazi Atatürk'ün; "doğum, ölüm, Samsun'a çıkış"
Ve 57 yaşındaki Baki Âleme yürüyüşü;
Her biri, 19'un katları…
Elbette bu bir tesadüf olmamalı

BEYİMDİR DEMELİ!

Gakgoş, Gakgoş'a; 'Beyimdir' demeli
Kırgınlık, 'senin neyin' demeli
Sevgiden gayri, 'yâr var mı' dünya da;
"Dünya fani bir oyundur!" demeli

YALANCININ NARASI

Dinleyin yalancının narasını?
Açarmış, iki kardeş arasını!
Yalan kılıfına sarılan dünya;
Dökermiş iki de bir safrasını!

Hakan
TOPUZOĞLU
Official